

නා.ස.අ. නා.පු.වැ. පා.ස.ක.සැ.රා. කෙටුම්පත

පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ සැලසුම් රාමුව

සැප්තැම්බර් 2018

නාගරික පුනර්ජනන වැඩසටහන, ශ්‍රී ලංකාව

නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය

ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකු මූල්‍ය සංරචක සඳහා සකස් කර ඇත

පටුන

1. හැඳින්වීම

- අ.) පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ රාමුවේ විශය පථය සහ අරමුණ
- ආ) පාරිසරික හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති / නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ දැක්ම

2. ව්‍යාපෘති විස්තරය

- අ) විස්තරය
- ආ) නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ ආරක්ෂණ පරාසය

3. නීති හා ආයතනික රාමුව

- අ) ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය
- ආ) ප්‍රධාන ජාතික නීති හා රෙගුලාසි
- ඇ) ශ්‍රී ලංකාව තුළ පාරිසරික තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය
- ඉ) ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති සහ ජර්මනි
- ඊ) ජාතික පාරිසරික ජර්නිපත්තිය හා ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව පිළිබඳ සංසන්දනය පරිසර හා සමාජ රාමුව

4. පරිසර ආරක්ෂණ තොරතුරු

- අ) බලපාන ජර්දේශය
- ආ) ඉඩම් භාවිතය
- ඇ) පාරිසරික පරාමිතීන්
- ඈ) ස්කෘතික උරුමයන් සහ විනෝදාත්මක ස්ථාන

5. නාගරික පුනර්ජනන වැඩසටහනේ පාරිසරික බලපෑම්

6. පාරිසරික කළමනාකරණ සැලසුම් රාමුව

- අ) උප ව්‍යාපෘති නිරීක්ෂණය කිරීම සහ වර්ගීකරණය
- ආ) පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම් තක්සේරු කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ
- ඇ) පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්ම සකස් කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ
- ඈ) උපදේශන ක්‍රියාවලිය

7. දුක්ගැනවිලි සහන සැලසීමේ යාන්ත්‍රණය හා ආයතනික සැකැස්ම

- අ) දුක් ගැනවිලි විසඳීමේ යාන්ත්‍රණය
- ආ) ආයතනික සැකැස්ම
- ඇ) නිරීක්ෂණ හා වාර්තාකරණය

8. ධාරිතා ගොඩනැංවීම සහ පුහුණුව

9. ආරක්ෂණ ලේඛන අනාවරණය කිරීම

10. පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ රාමුව යාවත්කාලීන කිරීම

වගු ලේඛනය

වගුව 1: බස්නාහිර පළාත සඳහා සංගණන ජනගහන සංඛ්‍යා හා සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතය.

වගුව 1: කොළඹ භූමි පරිබෝජන රටාව.

වගුව 3: ශ්‍රී ලංකා තත්ව ආයතනය සපයන අපද්‍රව්‍ය ජල තත්වව ප්‍රමිති (යුරෝපීය ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව)

වගුව 4: සනීපාරක්ෂක අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම ජල තත්වව ප්‍රමිති සංසන්දනය

වගුව 5: පාරිසරික වාතයෙහි ගුණාත්මකභාවය සඳහා ජාතික පරිසර පනත

වගුව 5: ජාතික පාරිසරික පනතේ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව ශබ්ද ප්‍රමිතීන්

උපග්‍රන්ථ

උපග්‍රන්ථය I: නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති රාමුවේ විධායක සාරාංශය

උපග්‍රන්ථය II: අදාළ ජාතික රෙගුලාසි

උපග්‍රන්ථය III: වර්ගීකරණය කිරීමේ ආකෘති

උපග්‍රන්ථ IV: පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්ම

උපග්‍රන්ථය V: පාරිසරික සහ සමාජීය බැහැර ලැයිස්තුව

උපග්‍රන්ථය VI: හැසිරීමේ කේතය

I. හැඳින්වීම

අ.) පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ රාමුවේ විෂය පථය සහ අරමුණ

1. මෙම පාරිසරික සමාජ කළමනාකරණ රාමුව නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය යටතේ නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියට පමණක් අදාළ වේ. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය, සංවර්ධනය කිරීම සඳහා හඳුනාගත් ඉඩම් මුදා හැරීම සහ අඩු පහසුකම් සහිත නිවාස සඳහා වැඩිදියුණු කරන ලද නිවාස ඉදි කිරීමේදී සහ ස්වේච්ඡාවෙන් නැවත පදිංචි කිරීම සිදු කිරීමේදී දායක වන අතර පාරිසරික සමාජ කළමනාකරණ රාමුව සමග අත්වැල් බැඳගෙන නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති රාමුව නිර්මාණය කර ඇත. පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ රාමුවෙහි මූලික අවධානය යොමු වනු ඇත්තේ නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය මගින් ඇති විය හැකි පාරිසරික බලපෑම්, ඒවා සමඟ කටයුතු කිරීම සඳහා අදාළ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති සහ නියාමන ක්‍රියාමාර්ගයන් සහ අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් වැළැක්වීම හෝ අවම කිරීම සඳහා සුදුසු පියවර තුළින් සමස්ත වැඩසටහනේ පාරිසරික තිරසාරභාවය සහතික කිරීම පිළිබඳය. පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ රාමුව මගින් දැක්වෙන පරිදි එමගින් අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් හෝ අවදානම් පරීක්ෂා කිරීම, වැළැක්වීම, අවම කිරීම සඳහා අදාළ, වගකීම් සහ ක්‍රියා පටිපාටි විස්තර කරයි. එමෙන්ම මෙමගින් නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ ආරක්ෂණ අවශ්‍යතා සපුරාලීමට අවශ්‍ය රාමුවක් සපයයි.
2. පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ රාමුව පදනම් වන්නේ 1980 වර්ෂයේ ජාතික පාරිසරික පනත යටතේ වන පාරිසරික නීති, රෙගුලාසි සහ පාරිසරික තක්සේරු ක්‍රියා පටිපාටි, 1988 සහ 2000 සංශෝධන හා අංක 772/22 1999 ජුනි මස 24 වැනි දින සහ 1999 නොවැම්බර් 5 දින අංක 1104 දරණ අති විශේෂ ගැසට් පත්‍ර වලට අනුකූලවය. මෙම නීතිය මෙවලම්, ව්‍යාපෘති නිර්දේශ කිරීම, ව්‍යාපෘති වර්ග කිරීම (“නිර්දේශ” සහ “නිර්දේශ නොවන”), පාරිසරික බලපෑම් සැකසීම, පාරිසරික තක්සේරුවෙහි ස්වභාවය නිර්දේශ කිරීම, පාරිසරික නිශ්කාෂණ ලබා ගැනීම සහ පරිසර අනුකූලතා නිරීක්ෂණය කිරීම ව්‍යාපෘති ඉදිකිරීම සහ මෙහෙයුම් අදියර සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය උපදෙස් ලබාදෙයි. මෙම රාමුව ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවෙහි පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති, පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රමිතීන් සමග ගැලපෙන අතර, දේශීය පාරිසරික හා සමාජ ආරක්ෂණ අවශ්‍යතාවයන්හි පරතරය හඳුනාගෙන තිබේ.
3. පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ රාමුවෙහි මූලික අරමුණ වනුයේ ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව යටතේ නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ සංරචකයක් යටතේ යෝජිත උප ව්‍යාපෘතිය මගින් ඇතිවිය හැකි පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් හඳුනා ගැනීම සඳහා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත ඉඩ සැලසීම සහ ආරක්ෂිත සැලසුම්කරණය පිළිබඳ මගපෙන්වීමක් ලබා දීමයි. එමෙන්ම පාරිසරික හා සමාජ බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ ගැඹුර හඳුනා ගැනීම ඇතුළු උප ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමය.

ආ) පාරිසරික හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති / නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ දැක්ම

4. මෙම ව්‍යාපෘතියට පෙර නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය නිසි සම්ප්‍රජනනාව ආරක්ෂා කිරීම සඳහා බාහිර ව්‍යාපෘති අධීක්ෂණ උපදේශක වෙත යොමු කර ඇති අතර පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ සැලසුම් රාමුවක් වැනි ආයතනික රාමුවක් පදනම් වී නොමැත. විශේෂයෙන් පාරිසරික ආරක්ෂණ කටයුතු සිදු කරනු ලබන්නේ උපදේශක අධීක්ෂක (සාමාන්‍යයෙන් ඉංජිනේරු ආයතනයක්) විසින් නිරීක්ෂණය කරනු ලබන මධ්‍යයම පරිසර අධිකාරියේ අවසරය සහ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියට ලබා දෙන වාර්තා මතය. යම් ගැටලුවක් පැන නගිනවා නම් බොහෝ විට ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබේ. මෙය ආරක්ෂිතව ක්‍රියාවට නැංවිය හැකිය.
5. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින්, නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය යටතේ බිඳහෙලීම, ඉඩම් සකස් කිරීම සහ ඉදිකිරීම් කටයුතු මගින් සිදුවන අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් හඳුනාගෙන තිබේ. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ නොවැලැක්විය හැකි පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් වළක්වා ගැනීම හෝ අවම කිරීම සඳහා කැපවී සිටී. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ පාරිසරික සහ සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිය ජාතික පාරිසරික ආරක්ෂණ නියාමන රාමුව සහ ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති සමඟ ඒකාබද්ධ වී ඇත. මෙම ප්‍රතිපත්තිය මගින් පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රමිතීන් සැකසීම, පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ සැලසුම් සකස් කිරීම, ප්‍රතිඵල ක්‍රියාවට නැංවීම, පසු විපරම් කිරීම සහ පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණය තුළ දැක්වෙන පරිදි ප්‍රමාණවත් වාර්තාවක් සැපයීමට අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශ ලබාදීම සිදු කරයි.
6. පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ රාමුව අවධානය යොමු කරන්නේ නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියට අනුකූලව පාරිසරික සහ සමාජ ආරක්ෂණ අරමුණු බල ගැන්වීම සහ තිරසාර සංවර්ධනයක් කරා දායක කර ගැනීම යන ආදිය සම්බන්ධවය. පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් අවම කිරීම හා ඒකාබද්ධ කර ගැනීම සඳහා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය බැඳී සිටී. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ සංවර්ධන ක්‍රියාවලීන් තුළ සංවර්ධන අවශ්‍යතාවයන්, පාරිසරික තිරසරභාවය සහ සමාජ සුභසාධනය අතර සමතුලිතතාවය තහවුරු කිරීම සඳහා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය පහත දැක්වෙන ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කරයි.
 - (i) නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ පාරිසරික හා සමාජමය කරුණු නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් සමීපව අනුගමනය කරනු ලබන අතර කිසියම් අහිතකර බලපෑමක් හෝ අවදානමක් වළක්වා ගැනීම, අවම කිරීම සඳහා අවශ්‍යය පියවර ගනු ලැබේ.
 - (ii) නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය ශ්‍රී ලංකා රජයේ සියලු පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති, නීති සහ රෙගුලාසි වලට අනුකූල වන අතර ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ පාරිසරික හා සමාජීය අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල වේ.
 - (iii) ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකු මූල්‍යාධාර යටතේ ක්‍රියාත්මක වන නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිවල සියලු උප ව්‍යාපෘති සඳහා පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ රාමුවෙහි දැක්වෙන ක්‍රියා පටිපාටි අනුගමනය කරනු ලැබේ.

II. ව්‍යාපෘති විස්තරය

අ) විස්තරය

7. කොළඹ නගරයේ ජනගහනයෙන් සියයට පනහකට අධික ජන සන්තකයක්, පැල්පත්වල හෝ අබලන් පැරණි නිවාස යෝජනා ක්‍රම වල ජීවත් වන අතර, එය නගරයේ මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් සියයට නවයක් පමණ වේ. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් හඳුනා ගෙන ඇති පරිදි ප්‍රජා පොකුරු 1,49,999 ක ජීවත් වන පවුල් 68,812 ක් (අඩු පහසුකම් සහිත ජනාවාස අක්කර 900 ක් පුරා ව්‍යාප්තව ඇත) ස්වකීය මානව වාසස්ථාන සඳහා සෞඛ්‍ය සම්පන්න පරිසරයක් සහ පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රමිතීන්, පිරිසිදු ජලය, විදුලිය, සනීපාරක්ෂාව ආදිය නොමැතිව ජීවත් වේ. නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩසටහන සඳහා වන මහනගර සහ බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියෙහි පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ රාමුව, ජාතික රෙගුලාසිවලට සහ ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ අනුකූලතා වලට අනුව සුදුසු පාරිසරික සහ සමාජ ආරක්ෂණ සම්මුති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ක්‍රියාකාරී වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සහාය වේ.

8. ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව අඩු ආදායම්ලාභීන් සඳහා නිවාස (ඇපල්වත්ත, කොළඹගේ මාවත, මාදම්පිටිය, ඔබේසේකරපුර, ස්ටේඩියම්ගම හා ෆර්ගියුසන්) ලබා දෙන උප ව්‍යාපෘති හයක් සඳහා මූලික වශයෙන් දායක වනු ඇත. පළමු සංරචකය යටතේ (ඇ.ඩො.මි.220) පවුල් 4,074 කට නිවාස ඉදිකරනු ඇත. දෙවන සංරචකය (ඇමෙරිකානු ඩොලර් මිලියන 50) යටතේ, ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව මගින් මහජන පහසුකම් සැපයීම ඇතුළු මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් නිදහස් වූ ඉඩම් නැවත ගොඩනැඟීම සඳහා සහාය වනු ඇත. තෙවන සංරචකය (ඇ.ඩො.මි 10) මගින් නිවාස හා ගොඩනැගිලි නඩත්තුවෙහි තිරසාරත්වය හා ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා පද්ධති ද ඇතුළුව අතිරේක තාක්ෂණික සහාය, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය සහ පාරිසරික සහ සමාජ ගැටලු කළමනාකරණය කිරීම සඳහා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා සහාය වනු ඇත. මුල් ව්‍යාපෘති හය යටතේ නිවාස 128 ක් නැවත පදිංචි කිරීම අපේක්ෂා කෙරේ (ඇපල්වත්තේ 30 ක්, ඔබේසේකරපුර 38 ක් සහ මාදම්පිටිය 60 ක්).

9. මහනගර සහ බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ විධායක ආයතනය වනු ඇත. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනය වනු ඇත. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය සමස්ත නියාමනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ සමස්ත සම්බන්ධීකරණ කටයුතු සඳහා වගකිව යුතු වේ. ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය යටතේ සිදු කරනු ලබන සියලුම කටයුතු පරිසර හා සමාජ කළමනාකරණ රාමුව තුළ ලබා දෙන සියලු මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුකූලව සිදු කරනු ඇත.

ආ) නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ ආරක්ෂණ පරාසය

10. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් 2011 දී ආරම්භ කරන නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය යටතේ කොළඹ නගරයට සහ එහි ආසන්න ප්‍රදේශවල ඇති තාවකාලික ජනාවාස සඳහා පිළිගත හැකි මට්ටමේ නිවාස ඒකක

70,000 ක් ඉදිකිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. මෙය වරප්‍රසාදිත ප්‍රජාවන්ගේ ජීවනෝපායන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා රජයේ ප්‍රතිපත්තියට අනුකූල වේ. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියට අනුකූලව සෑම පවුලක් සඳහාම ප්‍රමාණවත් නිවාස ලබා ගැනීමේ පහසු ප්‍රවේශයක් සඳහා ශ්‍රී ලංකා නිවාස ප්‍රතිපත්තියේ ඉලක්කය හා මහනගර සහ බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ ප්‍රධාන සැලැස්ම සමඟ දැනට පවතින නිවාස යෝජනා ක්‍රමවල ප්‍රමාණවත් ප්‍රමිතීන් හා වර්තමානයේ ඉහල උපයෝගීතා සහ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ සඳහා ප්‍රධාන ස්ථානවල ඉඩම් පරිහරණය සුපරීක්ෂාකරනය කරමින් පිරිසිදු සහ ප්‍රසන්න පරිසරයක් සහිත නගරයක් බවට කොළඹ පරිවර්තනය කිරීම අරමුණ වේ. භෞතික සංවර්ධනයට අනුව, නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය යටතේ මුදා ගන්නා ලද, නව ඉදිකිරීම් සහ පුනරුත්ථාපනය කිරීම යන ව්‍යායුහයන් ඇතුළත් වේ. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය යටතේ සිදුවන බිඳවැටීම් හා ඉදිකිරීම් කටයුතු ශ්‍රී ලංකාවේ සහ ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති වලට අනුකූල වේ. කෙසේ වෙතත්, නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ විෂය පථය සැලකිල්ලට ගැනීමෙන්, එය සැලකිය යුතු සෘණාත්මක පාරිසරික බලපෑම් ජනනය කරනු ඇති බවට සිතිය නොහැකිය. ඉදිකිරීම් ක්‍රියාකරකම් මගින් ඇති වියහැකි පාරිසරික බලපෑම් ස්ථානයට විශේෂිත හෝ තාවකාලික විය හැකිය, එමෙන්ම ඕනෑම අහිතකර පාරිසරික බලපෑමක් හෝ අවධානමක් සඳහා පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රමිති මගින් විසඳුම් සැපයිය හැකිය. එමෙන්ම අවම කර ගත හැකිය. ධනාත්මක පාරිසරික බලපෑමක් මෙම වැඩසටහන මගින් අපේක්ෂා කෙරේ. අවදානම් වාසස්ථානයක හෝ පරිසරයට සංවේදී ප්‍රදේශයක ඉදිකිරීම් ක්‍රියාකාරකම් සිදු නොවේ. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය යටතේ සැලකිය යුතු පාරිසරික බලපෑම් ඇති කරවන ඕනෑම ක්‍රියාකාරකමක් ඉවත් කරනු ලැබේ.

11. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය ස්වකීය භූමිය තුළ නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ, බිඳවැටීම් ඉදි කිරීම් හා පුනරුත්ථාපන කටයුතු සිදු කරනු ඇත. අකමැත්තෙන් නැවත පදිංචි කිරීම සිදු කරනු ලබන්නේ නම් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති රාමුව තුළ එය සිදු කරනු ලැබේ (නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති රාමුව විධායක සාරාංශය උපග්‍රන්ථ 1 ලෙස සපයනු ලැබේ). නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය සඳහා යොදා ගන්නා සියලු ඉඩම් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය හෝ රජයේ ආයතන සතු ඉඩම් වේ. පෞද්ගලික ඉඩමක් අත්පත් කර ගත යුතු අවස්ථාවක, ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ක්‍රියාවලිය අනුගමනය කරනු ලැබේ.
12. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් කටයුතු වලදී පුද්ගලික ඉඩම් භාවිතය හෝ නීත්‍යානුකූලව නම් කරන ලද උද්‍යාන හෝ ආරක්ෂිත ප්‍රදේශවලට සීමා කිරීම් නොකෙරේ. කිසිදු පොදු ඉඩම්, තෙත් බිම්, වනාන්තර ඉඩම් හෝ වෙනත් පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී පරිසර පද්ධති ලබා නොගනී. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය සම්බන්ධ ක්‍රියාකාරකම් වැද්දන් (ආදිවාසී ජනයා) හෝ ඔවුන්ගේ සංස්කෘතිය, මානව අයිතිවාසිකම්, ආර්ථිකය සහ සමාජය හෝ තමන් සතු ඉඩම් මත හෝ ඔවුන්ගේ අයිතිය ලෙස ප්‍රකාශ කරන ඉඩම් සඳහා කිසිදු බලපෑමක් සිදු නොකෙරේ. ඔවුන්ගේ වසම් නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය තුළ හෝ ආසන්නව නොවේ.

III. නීති හා ආයතනික රාමුව

අ) ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය

13. ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් ස්වභාව ධර්මය සුරකීම තහවුරු කරන අතර එහි සම්පත් ආරක්ෂා කර ගැනීම සෑම පුද්ගලයෙකුගේම වගකීම වේ. සමාජයීය හා ආර්ථික සංවර්ධන අවශ්‍යතාවයන් සමබර කර ගනිමින් පරිසරය යහපත්ව කළමනාකරණය කොට ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා මෙම ප්‍රතිපත්තිය අරමුණු කරයි. විවිධ පාර්ශවකරුවන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වය, අපේක්ෂාවන් සහ හා ප්‍රතිලාභ සමාන්තරව බෙදා ගැනීම මගින් පරිසරය කළමනාකරණය කිරීම අරමුණු කරයි. ස්වභාවික සම්පත් කළමනාකරණය සඳහා සහභාගිත්වය, විනිවිදභාවය සහ රාජ්‍ය වගකීම යන කරුණු අවධාරණය කරයි. පාරිසරික සංවේදිතාව යනු ඕනෑම ආයතනයක, රාජ්‍ය, රාජ්‍ය නොවන ආයතනයක වගකීමකි, ඕනෑම පුද්ගලයෙකුගේ යුතුකමකි. පාරිසරික පිරිහීම වැළැක්වීම සඳහා සියලු දෙනා සැලකිලිමත් විය යුතුය.

14. ප්‍රතිපත්තිමය අරමුණු

1. සමාජීය හා ආර්ථික සංවර්ධනය සහ පාරිසරික අඛණ්ඩතාවය සඳහා වන අවශ්‍යතා සපුරාලීම හා උපරිම ආකාරයෙන් ශ්‍රී ලංකා පරිසරය යහපත් ලෙස කළමනාකරණය කිරීම සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීම.
2. ජනතාව, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන (NGOs) සහ මධ්‍යම සහ ප්‍රාදේශීය මට්ටමින්, සියලු කණ්ඩායම්වල ක්‍රියාකාරකම්, අවශ්‍යයතා සහ ඉදිරි දර්ශන ඒකාබද්ධ කිරීම තුළින් පරිසරය කළමනාකරණය කිරීම.
3. පාරිසරික වගකීම සහතික කිරීම

15. ප්‍රතිපත්තිමය මූලධර්ම

1. පාරිසරික කළමනාකරණයේ මාර්ගෝපදේශ මූලධර්මයන් වන්නේ "දූශකයා විසින් ගෙවීම" සහ පරිභෝජනය අඩුකිරීමේ අවශ්‍යතාවය සහ දුරව්‍යයමය ප්‍රතිචක්‍රීකරණය හා නැවත භාවිතයයි.
2. ස්වභාවික සම්පත් හා ජීවත්වන විට, එම පරිසර පද්ධති අඛණ්ඩව, තිරසාරව පරිණාමීය ක්‍රියාවලීන් සඳහා දායක වේ.
3. අපීචි සම්පත් භාවිතා කරනු ලබන විට, එය අනාගත පරම්පරාවන් සඳහා සැපයිය යුතු අවශ්‍යතාවයන්ද සැලකිල්ලට ගෙන, පාරිසරික ලෙස හොඳම භාවිතයන්ගෙන් අනුකූල වන බවට සහතික විය යුතුය.
4. පාරිසරික කළමනාකරන පද්ධතීන් සංවර්ධනය කිරීමේදී සාම්ප්‍රදායික දැනුම හා භාවිතය ප්‍රශංසනීය වනු ඇත
5. පාරිසරික කළමනාකරන සේවා විමධ්‍යගත කිරීම උපරිම ලෙසින් සිදු කිරීම තුළින් ඵලදායීව පාලනය කිරීම කළ හැකිය.

16. ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශයන්

1. ඉඩම්, ජලය, වාතය, බනිජ සහ ජෛව විවිධත්වය වැනි සම්පත් පාරිසරික ක්‍රියාවලියේ ශක්‍යතාවයට අනුකූල වන පරිදි කළමනාකරණය කරනු ලැබේ.
2. පාරිසරික කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය සියලු පාර්ශවයන් තුළ සහභාගිත්ව, පාරදායකය, පුරෝකථනය කළ හැකි හා වගකිව හැකි තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියක් වනු ඇත.
3. පරිසරයට අහිතකර දෑ මගින් පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම හැරුණු විට, අතීතයේ දී හානියට පත් වූ පරිසරයන් යථා තත්ත්වයට පත් කිරීම සඳහා කළමනාකරණ පද්ධතිය සැලකිල්ලට ගනී.
4. වෙනස්වන තත්ත්වයන්ට අනුවර්තනය වීමට සහ පූර්ව ආරක්ෂාව පිළිබඳ ප්‍රතිපත්තිය අනුගමනය කිරීම සඳහා පාරිසරික කළමනාකරණ ක්‍රමවේදයන් දිරිමත් කරනු ලැබේ.
5. ජනතාවගේ යහපත සඳහා එම සේවාවන්හි තිරසාරත්වය සහතික කිරීම සඳහා පාරිසරික සේවයේ ආර්ථික වටිනාකම පිළිගනු ලැබේ.
6. සුදුසු ආයතනික නිරීක්ෂණ රාමුවක් මගින් පාරිසරික තත්ත්වය නිරන්තරයෙන් තක්සේරු කර වාර්තා කරනු ලැබේ.
7. ධාරිතා වර්ධනය, ව්‍යවස්ථාදායක පනත් සහ වැඩිදියුණු කරන ලද අන්තර් ආයතනික සම්බන්ධීකරණය හා සම්බන්ධතා තුළින් යහපත් පාරිසරික කළමනාකරණය සඳහා ආයතනික රාමුව ශක්තිමත් කරනු ලැබේ.
8. ස්වභාවික සම්පත් භාවිතය හා පාරිසරික තත්ත්ව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා "ජීවන චක්ර" සහ "පිරිසිදු නිෂ්පාදන" මූලධර්ම අදාළ වේ.

ආ) ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව

17. ශ්‍රී ලංකාවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව පරිසරය සම්බන්ධ විවිධ විධිවිධාන ගෙන ඇති අතර, ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 18 වැනි වගන්තිය (පරිසරය හා සම්බන්ධ ස්වභාව ධර්ම ආරක්ෂා කිරීම හා එහි සම්පත් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ සෑම පුද්ගලයෙකුගේ යුතුකම) සහ 27 (14) වගන්තිය (" ප්‍රජාවගේ යහපත සඳහා පරිසරය සංරක්ෂණය හා වැඩි දියුණු කිරීම "). 13 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් පාරිසරික ආරක්ෂාව සහ කළමනාකරණය සඳහා පළාත් මට්ටමේ නව ආයතනයක් නිර්මාණය කළේය. මෙම සංශෝධනය යටතේ සෑම ප්‍රාදේශීය ආණ්ඩුවක්ම පාරිසරික කරුණු සම්බන්ධයෙන් නීතිමය හා විධායක බලයට යටත් වේ. (154 (A), 9, 19 සහ (III) 17 වැනි වගන්ති)

ඇ) ප්‍රධාන ජාතික නීති හා රෙගුලාසි

18. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය යටතේ අදාළ වන ප්‍රධාන පාරිසරික නීති වනුයේ ජාතික පනත, එහි සංශෝධන සහ වෙරළ සංරක්ෂණ පනතයි. මෙම ද්විත්වය මගින් පාරිසරික පරීක්ෂණය හා රට තුළ ව්‍යාපෘති වර්ගීකරණය තීරණය කරනු ලැබේ. අනෙකුත් අදාළ නීති ඇතුළත් වන්නේ ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් ගොඩකිරීමේ හා සංවර්ධන සහයෝගීතා පනත සහ එහි සංශෝධන වලටය. ඉහත සඳහන් සහ වෙනත් අදාළ නීති II උපලේඛනයේ දක්වා ඇත. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 13 වැනි සංශෝධනය යටතේ අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පළාත් පාලන ආයතනය යටතේය.

19. ප්‍රදේශයක් තුළ ඕනෑම සංවර්ධන කටයුත්තක් නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මගින් පාලනය වන අතර, එමගින් 1978 අංක 41 දරණ සංවර්ධන අධිකාරි පනත යටතේ ලබා දී ඇති විධිවිධාන යටතේ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් අනුමැතිය ලබා ගත යුතුය. අනතුරුව, නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ මාර්ගෝපදේශනය, අධීක්ෂණය යටතේ අදාළ පළාත් පාලන ආයතන වෙත සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම් අනුමත කිරීමේ බලය පැවරී ඇත. නාගරික පුනර්ජනන ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම් සඳහා මෙය අදාළ වේ. ඉදිකිරීම් කර්මාන්ත සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් යෝජනා කරන ලද රෙගුලාසි නිවාස හා ඉදිකිරීම් අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති රෙගුලාසි ඉදි කිරීමේදී අනුගමනය කරනු ලබන ප්‍රධාන ජාතික රෙගුලාසි වේ.

20. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය යටතේ නැවත පදිංචි කිරීමේදී සම්බන්ධ වන අනෙකුත් අදාළ නීති සහ රෙගුලාසි (නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති රාමුව තුළ වෙනම සාකච්ඡා කර ඇත.) ඉතා වැදගත් වේ. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය යටතේ ඉදිකිරීම් හා ඉදිකිරීම් කටයුතු වලදී වෘත්තීය හා ආරක්ෂණ රෙගුලාසි සැලකිල්ලට ගැනීම වැදගත් වන අතර, ජාතික සෞඛ්‍ය ආරක්ෂණ හා සෞඛ්‍ය ආයතනය මහජන සෞඛ්‍ය හා අපද්‍රව්‍ය එකතු කිරීම හා බැහැර කිරීම ද වැදගත් අංගයන් වේ. තවද ලංකාව විසින් ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානයේ සම්මුතියට අත්සන් කර ඇත. ශ්‍රී ලංකාව විසින් අන්තර්ජාතික කම්කරු සංවිධානයේ සම්මුතියට අත්සන් කර ඇති අතර එහි 138 වන සම්මුතියට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ 18 වැනි වයස් සීමාවට වඩා අඩු වයසක සිටින ඕනෑම කෙනෙකුට රැකියා ස්ථානවල සේවය කිරීමට ඉඩ නොදෙනු ලබන අතර වයස අවුරුදු 18 ට අඩු ඕනෑම කෙනෙකුට ඉදිකිරීම් ස්ථානවල සේවය කිරීමට ඉඩ නොදෙනු ඇත. ළමා රැකියා සම්බන්ධ අනෙක් ප්‍රධාන නීතිය වන්නේ 2003, කාන්තා, තරුණ සහ ළමාරක්ෂක පනත 2003 සහ 2006 සංශෝධනයයි. ඉහත සඳහන් සහ වෙනත් අදාළ නීති II උපලේඛනයේ දක්වා ඇත.

ඇ) ශ්‍රී ලංකාව තුළ පාරිසරික තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය

21. පාරිසරික ඇගයීම මූලිකවම අවධානය යොමු කරනු ලබන්නේ ව්‍යාපෘතියක සෘජු / වක්‍ර බලපෑම් හා ජීව විද්යාත්මක හා මානව පරිසරය වෙතය. පාරිසරික ආරක්ෂණ සහ අවම කිරීමේ පියවරයන් අනුගමනය කිරීම මගින් ස්වභාවික පරිසරය සහ එහි ජීවත්වන හා භාවිතා කරන ජනතාවගේ බලපෑම් නිරාකරණය කර ගැනීම, ඇගයීම, ක්‍රියාවට නැංවීම සහතික කෙරේ. ව්‍යාපෘතියේ සැලසුම් ක්‍රියාවලියේ ආරම්භයේ සිට පරිසර හිතකාමීත්වය ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා ව්‍යාපෘති අනුයෝජකයන්ට මෙම ක්‍රමය අනුගමනය කරයි.

22. ඕනෑම ව්‍යාපෘතියක් / උප ව්‍යාපෘතියක් සඳහා පාරිසරික ඇගයීම සඳහා නීති, රීති සහ ක්‍රියා පටිපාටි ජාතික පරිසර අධිකාරිය සහ එහි ක්‍රියාත්මක කිරීමේ රෙගුලාසි යටතේ සපයනු ලැබේ. වෙරළ සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ වෙරළ ප්‍රදේශ හැර සෙසු ප්‍රදේශ මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. 1980 වසරේදී ජාතික පරිසර අධිකාරිය විසින් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා පාරිසරික තක්සේරුව අනුමත කරන ලදී. මීට අමතරව, පාරිසරික, පුරාවිද්‍යාත්මක හෝ සංස්කෘතික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රදේශවලට ආසන්නව පිහිටා ඇති සියලු ව්‍යාපෘතිවල විශාලත්වය අනුව ඒවායේ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම අවශ්‍ය වේ.

23. අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කරන නියම කරන ලද ඕනෑම ව්‍යාපෘතියක් සඳහා මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ වාර්තාවක් හෝ පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය වේ. සංකීර්ණ පාරිසරික ප්‍රශ්න නොමැති ව්‍යාපෘති සඳහා මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ වාර්තාවක් අවශ්‍ය වන අතර සංකීර්ණ පාරිසරික ගැටළු සඳහා වන ව්‍යාපෘති සඳහා පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් වාර්තාවක් අවශ්‍ය වේ. පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් / මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ ක්‍රියාවලිය සඳහා මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් හඳුනාගෙන ඇති පරිදි ප්‍රධාන පියවරයන් 6 කි.
- I. නිවාරණය
 - II. විෂය පථය
 - III. මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ වාර්තාව හෝ පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් වාර්තා සැකසීම
 - IV. වාර්තාව සමාලෝචනය කිරීම
 - V. නියමයන් සහ කොන්දේසි අනුමත කිරීම හෝ හේතු මත ප්‍රතික්ෂේප කිරීම
 - VI. පශ්චාත් අනුමත කිරීම. 1993 ජුනි 24 දිනැති අංක 772/22 දරන ගැසට් පත්‍රයේ පළ කර ඇති පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කරණයේ දී අනුගමනය කළ යුතු පියවර සඳහන් කර ඇත.
24. ව්‍යාපෘතියේ අනුග්‍රහකයන් විසින් පරිසර බලපෑම් තක්සේරු කිරීම හෝ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ පිළියෙල කර ගැනීමට විශේෂඥයින්ගේ සහාය ලබා ගනී. පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම හෝ මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ වාර්තාව සමාලෝචනය හා අනුමැතිය සඳහා ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අධිකාරියට ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. ඉන් පසුව මෙම ප්‍රකාශයන් අදහස් හා යෝජනා ප්‍රසිද්ධ හෙළිදරව් කිරීම සඳහා සිංහල සහ දෙමල භාෂාවට පරිවර්ථනය කරනු ලැබේ. ව්‍යාපෘති අනුමත කිරීමේ අධිකාරිය ජාතික භාෂා තුනකින් ජාතික පුවත්පත් වලින් මහජනතාව දැනුවත් කිරීම සහ අදහස් සහ පැමිණිලි සඳහා දින 30 ක කාල සීමාවක් සඳහා දන්වා ඇත. එය පරීක්ෂා කළ හැකි ස්ථානය ද එහි අනාවරණය කරනු ඇත. ව්‍යාපෘති යෝජනාව අනුමත කිරීම හෝ ප්‍රතික්ෂේප කිරීම සම්බන්ධයෙන් මහජනතාවගේ අදහස් දැක්වීම සහ යෝජනා සැලකිල්ලට ගනු ලැබේ.
25. මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණ / පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීමේ ක්‍රියාවලියට අමතරව, ජාතික පරිසර අධිකාරිය යටතේ ඇතැම් ක්‍රියාකාරකම් සඳහා පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍රය අවශ්‍ය වේ. 2008.01.25 දිනැති අංක 1533/16 දරණ ගැසට් නිවේදනය පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍රය ලබා ගැනීම සඳහා නියමිත ක්‍රියාකාරකම් හඳුන්වා දී ඇත.
26. සමස්තයක් වශයෙන්, පවතින පාරිසරික නීති සහ රෙගුලාසි සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා සෑහීමකට පත්විය හැකි පරිදි වේ. රජයේ දෙපාර්තමේන්තු, නිලධාරීන් සහ මහජනතාව විසින් පාරිසරික ඇගයීමේ ක්‍රියාවලිය මැනවින් වටහාගෙන තිබේ. පාරිසරික තක්සේරු ක්‍රියාවලිය පාරිසරික තක්සේරු වාර්තා, ඒවායේ ප්‍රතිඵල සහ නිරීක්ෂණ වාර්තා සඳහා විනිවිදභාවය, උපදේශනය හා අනාවරණය කිරීම සඳහා යාන්ත්‍රණ හඳුන්වා දීම සාර්ථක වී ඇත. එක් අඩු පාඩුවක් නම්, සියලු අනාවරණය කළ වාර්තා සෑම දෙනාටම පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය නොහැකි පිටපතක් ලෙස දැනුම් දුන් ස්ථානයක තබා තිබීමය. කෙසේ වෙතත්, මේවන විට වෙබ් අඩවියේ ලේඛන හෙළිදරව් කිරීම වඩාත් පැතිර පවතී.
27. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘති, උප ව්‍යාපෘති සියල්ලම නාගරික ගොඩනංවන ලද ස්ථාපිතයක් තුළ "නියමිත" කාණ්ඩයේ ව්‍යාපෘති තුළට ගැනිය නොහැක. අවදානමට ලක් වූ ජනතාව සඳහා පාරිසරික සහ සමාජ තත්වයන්

අනුව ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන අතර අවිනිශ්චිත ප්‍රදේශවල උප ව්‍යාපෘති කෙරෙහි අවධානය යොමු කෙරේ. බිදහෙලීම් හා ඉදිකිරීම් කටයුතු වලට සම්බන්ධ සියලු අභිතකර පාරිසරික බලපෑම් තාවකාලික, අවම වශයෙන් හා අනිවාර්යයෙන්ම අවම කළ හැකි ඒවා වේ. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ සංවර්ධන කටයුතු සඳහා පාරිසරික වශයෙන් සංවේදී හෝ සංස්කෘතික වශයෙන් සංවේදී ප්‍රදේශයන් අත්පත් කර ගත නොහැකිය.

ඉ) ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති සහ ප්‍රමිති

28. ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ දෙවන අදියර හෝ නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියට සහාය දීම සඳහා වන නාගරික සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය දේශීය පාරිසරික නීති සහ රෙගුලාසි වලට පමණක් නොව ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවෙහි පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති සහ ප්‍රමිති වලටද අනුකූල වේ. නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩ සටහන යටතේ ආදිවාසීන් පිළිබඳ ප්‍රමිති (පාරිසරික හා සමාජ සම්මත 3) ක්‍රියාත්මක නොවේ.

29. ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ පරිසර හා සමාජීය ප්‍රතිපත්ති තුළින් පිළිබිඹු වන්නේ, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය සඳහා සහ ආසියාව තුළ අන්තර් සම්බන්ධතාවය වැඩිදියුණු කිරීම මූලික අරගයක් වන බවයි. පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්තිය එක් එක් ව්‍යාපෘතිය සඳහා අනිවාර්ය පාරිසරික සහ සමාජීය අවශ්‍යතාවන් ඉදිරිපත් කරයි. පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති සහ පාරිසරික හා සමාජ සම්මත නිර්මාණය කර ඇත්තේ පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ ප්‍රවේශ අනුවය.

- I. බැංකුවට තීරණ ගැනීම සඳහා සහාය වීම
- II. පාරිසරික හා සමාජීය අවදානම් සහ ව්‍යාපෘතිවල බලපෑම් සම්බන්ධයෙන් බැංකුව හා එහි කොටස්කරුවන්ගේ මෙහෙයුම් හා සුභසාධක අවදානම කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ශක්තිමත් පදනමක් ලබා දීම.
- III. පාරිසරික හා සමාජ වර්ගීකරණය කිරීම.
- IV. ව්‍යාපෘතිවල පාරිසරික හා සමාජ අවදානම් සහ බලපෑම් විශ්ලේෂණය කිරීම. ව්‍යාපෘති වල පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් වළක්වා ගැනීම, අවම කිරීම, ප්‍රතිස්ථාපනය හෝ වන්දි ලබා දීම සඳහා ක්‍රියා කිරීම.
- V. ව්‍යාපෘතිවල පාරිසරික සහ සමාජීය කළමනාකරණය ඒකාබද්ධ කිරීම.
- VI. ව්‍යාපෘති පාලනය කරන ගිවිසුම්වලට ඇතුළත් කිරීම සඳහා පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ විධිවිධාන ඇතුළත් කිරීම.
- VII. පාරිසරික සහ සමාජ අවදානම් සහ ව්‍යාපෘතිවල බලපෑම් පිළිබඳ තොරතුරු මහජන විමසීම හා අනාවරණය කිරීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් ලබා දීම.
- VIII. ව්‍යාපෘති යටතේ පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ කටයුතු අධීක්ෂණය කිරීම.
- IX. පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ ක්‍රම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති වලින් ඉගෙනගත් පාඩම් සංවර්ධනය හා බෙදා හැරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීම.

29. බැංකුව විසින් සෑම ගනුදෙනුකරුවකුම පාරිසරික සහ සමාජීය අවදානම් සහ බලපෑම් ව්‍යාපෘති / උප ව්‍යාපෘති යට අදාලව කළමනාකරණ කල යුතු වේ.

30. අවශ්‍ය සියලු පාරිසරික සහ සමාජ සමාලෝචනය, තොරතුරු අනාවරණය කිරීම සහ ව්‍යාපෘති සඳහා පාර්ශවකරුවන් සම්බන්ධ කටයුතු තීරණය කිරීම සඳහා සියලු ව්‍යාපෘති / උප ව්‍යාපෘති යෝජනා කරනු ලැබේ. වර්ගීකරණ ස්වභාවය, පිහිටීම, සංවේදීතාව සහ පරිමාණය සැලකිල්ලට ගෙන, එහි පාරිසරික හා සමාජීය අවදානම් සහ බලපෑම්ව හා වැදගත්කම වෙනස්වේ. වර්ගීකරණය කිරීමේ මූලිකාංගයක් ලෙස, පාරිසරික හා සමාජීය අවදානම් සහ බලපෑම් පිළිබඳව අවබෝධය ලබා දීම සඳහා ව්‍යාපෘතියේ ක්ෂේත්‍ර පදනම් වූ සමාලෝචනයක් සිදු කළ හැකි අතර එම අවදානම් සහ බලපෑම් තක්සේරු කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති ස්ථානය වැදගත් වේ.

31) A වර්ගය: ආපසු හැරවිය නොහැකි, සමුච්චිත, විවිධ හෝ පෙර නොවූ විරූ ආකාරයේ අහිතකර පරිසර හා සමාජ බලපෑම් තිබේ. මෙම බලපෑම් භෞතික ක්‍රියා වලට යටත්ව ස්ථාන හෝ පහසුකම් වලට වඩා විශාල ප්‍රදේශයකට බලපෑම් කළ හැකි අතර ස්වභාවික හෝ තාවකාලික විය හැකිය. මෙය සඳහා පාරිසරික සහ සමාජ බලපෑම් තක්සේරු කිරීමක් හෝ සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්මක් අවශ්‍ය වේ.

32) B වර්ගය: පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් පෙර නොවූ විරූ හෝ ආපසු හැරවිය නොහැකි හෝ සමුච්චිතීය නම්, ඒවා ව්‍යාපෘතියට සීමා වේ; මෙහෙයුම් පදනමක් තුළ හොඳ භාවිතයන් භාවිතා කිරීමෙන් සාර්ථකව කළමනාකරණය කළ හැකිය. මෙම ව්‍යාපෘතියේ පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් පිළිබඳ මූලික සමාලෝචනයක් අවශ්‍ය ය.

33) C වර්ගය: පෙර නොවූ විරූ හෝ ආපසු හැරවිය නොහැකි පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් ඇත්නම් පාරිසරික සහ සමාජ තක්සේරුවක් සඳහා බැංකුව අවශ්‍ය නොවේ. එහෙත් ව්‍යාපෘතියේ පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් පිළිබඳව ගනුදෙනුකරු විසින් විමසා බැලීම අවශ්‍ය වේ.

34) F1 වර්ගය: බැංකුව හට පාරිසරික සහ සමාජ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාපටිපාටීන් ක්‍රියාවට නැංවීමට මූල්‍ය අතරමැදියන් අවශ්‍ය වේ. මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ක්‍රියාත්මක වන බැංකු හා මූල්‍ය අනුග්‍රහය යටතේ මෙම පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කරනු ලැබේ. වැඩිදුර තොරතුරු සඳහා එක්වන්න <https://www.aiib.org/en/policies-strategies/download/environment-framework/20160226043633542.pdf>

ඊ) ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය හා ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ පරිසර හා සමාජ රාමුව. පිළිබඳ සංසන්දනය

35. ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශය පුළුල් වන අතර පරිසර සංරක්ෂණය, පාරිසරික තිරසාරභාවය සහ බලාත්මක කිරීම සම්බන්ධ සියලු අංශ සම්බන්ධ වේ. මෙම ප්‍රතිපත්තිය අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව, පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති රාමුව සමඟ ගැලපෙයි.

36. රජයේ පාරිසරික නිශ්කාෂණ ක්‍රියාවලිය මූලධර්මාත්මකව ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව පාරිසරික තක්සේරු ක්‍රියාවලිය හා අවශ්‍යතා සමඟ එකඟ වේ. 1993 වර්ෂයේදී ජාතික පාරිසරික පනත යටතේ "නියමිත" ව්‍යාපෘති ලෙස වර්ග කර ඇති සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම අනිවාර්ය

විය. කෙසේ වෙතත් ජාතික නීති වන ඇතැම් ව්‍යාපෘති අතුරින් සමහරක්, බැංකු හෝ පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්තිය යටතේ A හෝ B වර්ගීකරණය යටතේ ව්‍යාපෘති වර්ගීකරණය කිරීමේ නිර්ණායකවල වෙනසක් තිබේ.

37. නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතියේ සැලකිය යුතු අභිනකර පාරිසරික බලපෑම්, බිඳහෙලීම්, ඉදිකිරීම් කටයුතු ආදිය දේශීය පාරිසරික නියාමන රාමුව යටතේ වර්ගීකරණය කළ හැකිය. එසේම ප්‍රාදේශීය පාරිසරික තත්ව පරීක්ෂන ක්‍රම ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ ක්‍රම වලට සමානවේ.

38. නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩ සටහන යටතේ, සියලුම උප ව්‍යාපෘති පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ රාමුව පරීක්ෂා කොට වර්ගීකරණය කරනු ලැබේ (ඇමුණුම් III බලන්න)

39. ශ්‍රී ලංකාවේ පාරිසරික ඇගයීමේ, දුර්වලතා හා අඩුපාඩුකම් කිහිපයක් ඇති අතර, යම්කිසි හිඩැස් පිරවීමේ කටයුතු ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ පරිසර හා සමාජ රාමුව සහ ප්‍රතිපත්ති වලට අනුකූලව සිදු කෙරේ. ජාතික පාරිසරික පනත සහ 1988 සහ 2000 යන සංශෝධන හා රෙගුලාසි අනුව ව්‍යාපෘති සම්පාදකයෙකු විසින් පරිසර හිතකාමී වාර්තාවක් අවසන් කිරීමට පෙර ඔවුන්ගේ අදහස්, විවේචන සහ පැමිණිලි ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට ඉඩ සලසයි. පාරිසරික බලපෑම් තක්සේරු කිරීම සඳහා මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණය සඳහා දින 21 ක් සහ සමාලෝචන ක්‍රියාවලිය දින 21 කි. පාරිසරික ඇගයුම් වාර්තාව කෙටුම්පත් සාමාන්‍යයෙන් මහජනයාගේ පරීක්ෂණය සඳහා කොළඹ දිස්ත්‍රික් මධ්‍යයම පරිසර අධිකාරී කාර්යාල සහ මධ්‍යයම පරිසර අධිකාරියේ ප්‍රධාන කාර්යාල වල පළාත් පාලන කාර්යාලවල තබා ඇත. දැනුවත් කිරීම් මගින් දුර්වලතා මගහැරිය හැකි අතර එවැනි දැනුවත් කිරීම් වරින්වර පැවැත්විය යුතුය.

40. සාධාරණ විකල්ප පිළිබඳව බැරෑරුම් ලෙස සැලකීම පාරිසරික තක්සේරු කිරීමේ ප්‍රබල ලක්ෂණයකි. කෙසේ වෙතත්, දේශීය සන්දර්භය තුළ, සමහර අවස්ථාවලදී, හොඳම විකල්පයන් හිතාමතාම මඟ හැරේ, හොඳම විකල්පය තෝරා ගැනීම සඳහා හොඳම විකල්පයක් වශයෙන් කලින් නියම කළ විකල්පයක් මත අවධානය යොමු කිරීම සිදු කෙරේ.

41. පාරිසරික තක්සේරුවට අදාළ නියමයන් සැකසීම සඳහා ජාතික පාරිසරික පනතේ හා අදාළ නීති හා ව්‍යාපෘති ප්‍රභවය සලකා බලයි. දේශීය පාරිසරික තක්සේරුවෙහි සීමිත විෂය පථය පුළුල් කිරීම සඳහා උප ව්‍යාපෘති වල බලපෑම සලකා බැලිය යුතුය.

42. දේශීය පාරිසරික නියාමන රාමුව යටතේ උප ව්‍යාපෘති වල පවත්නා පහසුකම් පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් උනන්දුවක් හෝ පාරිසරික විගණනයක් අවශ්‍යය වේ. පාරිසරික අවදානම් සහ බලපෑම් ඇති කළ හැකිද යන්න තීරණය කිරීමට ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ නිසි අවධානය යොමු කිරීම අවශ්‍යය වේ.

- a) සියලු ව්‍යාපෘති වල ප්‍රධාන පරිසර හා සමාජීය අවදානම් සහ බලපෑම් හඳුනා ගැනීම
- b) ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීම සහ පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්ම, අභිනකර බලපෑම් වළක්වා ගැනීම, අවම කිරීම, හෝ වන්දි ලබා දීම සඳහා ඵලදායී පියවරයන් ඇතුළත් කිරීම.

- c) පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති සහ පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රමිති පිළිබඳ අවබෝධය සේවාවලාභියා විසින් සපයා ඇති අතර, ව්‍යාපෘතියේ පාරිසරික සහ සමාජීය අවදානම් කළමනාකරණය කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් බලපෑමක් ඇති කිරීම සඳහා එහි ධාරිතාවය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා කැපවීම හා හැකියාවන් ඇති කර තිබේ.
- d) පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්ම තුළ තෙවන පාර්ශ්වයන්ගේ භූමිකාව නිශ්චිතව අර්ථ දක්වා ඇත.
- e) බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින් සමඟ සාකච්ඡා පවත්වනු ලබන්නේ පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති, පාරිසරික සහ සමාජ සම්මත ප්‍රමිතිවලට අනුව ය.

43. ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව ද එහි අවශ්‍යතාවය: a) පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති, පාරිසරික සහ සමාජ සම්මතය අනුව මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කළ හැකිදැයි තක්සේරු කිරීම ආ) ව්‍යාපෘතිය සඳහා බැංකුවේ අනාගත අවධානම් තත්වය ඇගයීමට ලක් කිරීම සහ (ඇ) අවම කිරීම සහ අධීක්ෂණ ක්‍රියාමාර්ග සඳහා වන පිරිවැය සහ වගකීම සලකා බැලීම; ඉ) ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා උපෙල්බනෙයේ සඳහන් පරිදි අවම කිරීම හා අධීක්ෂණ කටයුතු සමාලෝචනය කිරීම. බැංකුවේ නිසි උනන්දුවක් දැක්වීම සඳහා සහාය වීමට බැංකුවල ස්වාධීන උපදේශකවරු රඳවා තබා ගත හැකිය.

IV. පරිසර ආරක්ෂණ තොරතුරු

අ) බලපාන ප්‍රදේශය

44. නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩසටහනේ උප ව්‍යාපෘති සියල්ලම කොළඹ නගරය හා එහි තදාසන්න ප්‍රදේශවල පිහිටා ඇත. කොළඹ නගරසභා බල ප්‍රදේශය කොළඹ නගර සීමාව ඉක්මවා, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර කෝට්ටේ මහ නගර සභාව, දෙහිවල ගල්කිස්ස මහ නගර සභාව, කොළොන්නාව නගර සභාව, කඩුවෙල මහ නගර සභාව සහ කොටිකාවත්ත මුල්ලේරියාව ප්‍රාදේශීය සභාව ඇතුළු අනෙකුත් නාගරික හා නගර සභාවලට ද පැතිර පවතී. කොළඹ භූ විද්‍යාව යනු භූමිය සහ ජලය මිශ්‍රණයකි. නගරයේ ඇළ මාර්ග රාශියක් පිහිටා ඇති අතර, නගර මධ්‍යයේ හෙක්ටයාර 65 බේරේ වැව පිහිටා තිබේ. මෙම වැව කොළඹ වඩාත් කැපී පෙනෙන සලකුණක් වන අතර නගරය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා යටත් විජිතයන් විසින් සියවස් ගණනාවක් තිස්සේ භාවිතා කරන ලදී. කොළඹ නගරයේ උතුරු හා උතුරු-නැගෙනහිර මායිම කැළණි ගඟේ මායිම් වේ. කොළඹින් විශාල කොටසක් මීටර් 30 ක් පමණ මුහුදු මට්ටමට පහළින් පිහිටා ඇති අතර, කොළඹ නැගෙනහිර ප්‍රදේශ මුහුදු මට්ටමට වඩා පහළින් පිහිටා ඇත.

45. කොළඹ බහු ආගමික, බහු වාර්ගික සහ බහු සංස්කෘතික නගරයකි. කොළඹ ජනගහනය ප්‍රධාන වශයෙන් සිංහල, දමිළ සහ මුස්ලිම් යන මිශ්‍රණයකි. 2012 වර්ෂයේ අවසාන සංගහනය අනුව, කොළඹ ජනගහනය 2,324,349 කි. ඉන් 1,140,472 ක් පිරිමි හා 1,183,877 ක් කාන්තාවන් විය.

ජනගහනය	1953	1963	1971	1981	2001	2012
ශ්‍රීලංකාව	8,097,800	10,582,100	12,689,897	14,846,750	18,797,257	20,263,723
බස්නාහිර පළාත	2,232,276	2,838,877	3,401,779	3,919,807	5,381,197	5,821,710

කොළඹ දිස්ත්‍රික්කය	1,708,726	2,207,420	1,498,393	1,699,241	2,251,274	2,309,809
ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය			1,173,872	1,390,862	2,063,684	2,294,641
කලුතර දිස්ත්‍රික්කය	523,550	631,457	729,514	829,704	1,066,239	1,217,260
වාර්ෂික වර්ධන වේගය		53 63	63 -71	71 -81	81 -01	01 -12
ශ්‍රී ලංකාව		2.71%	2.30%	1.58%	1.19%	0.69%
බස්නාහිර පළාත		2.43%	2.29%	1.43%	1.60%	0.72%
කොළඹ දිස්ත්‍රික්කය		2.59%	2.42%	1.27%	1.42%	0.23%
ගම්පහ දිස්ත්‍රික්කය				1.71%	1.99%	0.97%
කලුතර දිස්ත්‍රික්කය		1.89%	1.45%	1.30%	1.26%	1.21%

ආ)

භාවිතය

ඉඩම්

46. කොළඹ ඉඩම් පරිහරණ රටාව ප්‍රධාන වශයෙන් මිශ්‍ර සංවර්ධනය සහිත ය. කොළඹ නගර සභා බල ප්‍රදේශය තුළ ව්‍යාපාරික හා වාණිජ භූමි ප්‍රදේශ කොටුව, මරදාන, කොල්ලුපිටිය, බොරැල්ල සහ ගාලු පාර ඔස්සේ සම්ප්‍රේශනය වේ. මහා පරිමාණ රාජ්‍ය සහ ආයතනික පහසුකම් දැකිය හැක්කේ කුරුඳුවත්ත හා මරදාන ප්‍රදේශ වලය. නගරයේ උතුරු ප්‍රදේශය, මිශ්‍ර ඉඩම් ඇති බව පෙන්වුම් කරන අතර, වාසස්ථාන කාර්යයන් නගරයෙන් දකුණු ප්‍රදේශය වල ප්‍රමුඛය. නේවාසික ඉඩම් භාවිතය සඳහා 42% ක්, වාණිජමය භාවිතය සඳහා 3.5% ක් සහ ව්‍යාපාර භාවිතය සඳහා 4.5% ක් වෙන් කර ඇත. අනෙකුත් වැදගත් භාවිතයන් වන අධ්‍යාපන පහසුකම් සහ ආයතනයන් කොළඹ නගර සභාවේ 5% කට වඩා වැඩි සංඛ්‍යාවක පැතිර පවතී. මීට ජල පිරිදේශද 5% ක් පමණ අයත් වේ. වගුව 2 කොළඹ ඉඩම් පරිහරණයේ සාරාංශයක් සපයයි.

ඉඩම් භාවිතය	කොළඹ ප්‍රා. ලේ.කො. (වර්ග කිලෝමීටර්)	නිරිතරගස්ගාය ප්‍රා. ලේ.කො. (වර්ග කිලෝමීටර්)	කොළඹ මහ නගර සභාව (වර්ග කිලෝමීටර්)	ප්‍රතිශතය
වෙළෙඳ	0.7	0.7	1.4	3.5%
නිවාස	5.4	11.5	16.9	41.9%
ව්‍යාපාරික	1.1	0.7	1.8	4.5%
සෞඛ්‍ය	0.1	0.4	0.5	1.2%
අධ්‍යාපන	0.7	1.7	2.4	6.0%
කර්මාන්ත	2.2	0.5	2.7	6.7%
රජයේ ආයතන	0.7	1.3	2.0	5.0%
ගමනාගමන	2.5	0.2	2.7	6.7%
වෙනත් ගොඩනැගිලි	0.3	0.7	1.0	2.5%
විවෘත ඉඩම්	0.8	1.8	2.6	6.5%
තෙත්ම බිම්	0.3	0.1	0.4	1.0%
ජලාශ	1.5	0.3	1.8	4.5%
මහා මාර්ග	1.6	2.5	4.1	10.2%
එකතුව	17.9	22.4	40.3	100.0%

ඇ) පාරිසරික පරාමිතීන්

47. දේශගුණය: අවුරුද්දේ වැඩි කොටසක් සඳහා නගරයේ වාතාවරණය උණුසුම් හා තෙතමනය සහිත වේ. මධ්‍යන්‍ය උෂ්ණත්වය 27 °C සහ මධ්‍යන්‍ය වර්ෂාපතනය මි.මී 2,500 කි. කොළඹ කාලගුණයේ ප්‍රධාන වෙනස්

කම් දක්නට හැකි වන්නේ මෝසම් කාලවලදී එනම් මැයි සිට අගෝස්තු දක්වා කාලය සහ ඔක්තෝබර් සිට ජනවාරි දක්වා කාලය තුලයි. අධික වර්ෂාව අපේක්ෂා කළ හැකි කාලය මෙයයි. නගරයේ සාමාන්‍ය වර්ෂාපතනය මිලි ලීටර 2,500 ක් පමණ වේ.

48. ජල ගුණාත්මකභාවය - ශ්‍රී ලංකාවේ පරිභෝජන ජලයේ ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳ නියමයන් නොමැත. ප්‍රමිති නිකුත් කර ඇති ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිති ආයතනය වැනි ආයතන ගණනාවක් ඇත. කෙසේ වෙතත් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය හට ස්ථානීය තත්ත්වයන් නොමැති වුවද පරිසර දූෂණය සඳහා නීතිමය පියවර ගත හැකිය. ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාප්‍රවාහන මණ්ඩලයේ සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයන් මගින් නාගරික ඇළ පද්ධති අතිශයින්ම දුෂිත වන බව පෙන්වුම් කරයි. ප්‍රමිති සඳහා වගුව 4 බලන්න.

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රමිති ආයතනය විසින් ලබා දෙන අපද්‍රව්‍ය ජල තත්ත්ව ප්‍රමිති.

පරාමිතිය	ඒකකය	ජල ස්නානය කිරීම	බොන ජලය	කෘෂිකර්ම ජලය
වර්නය	Pt units.	-	100	-
පී.එච් අගය	-	6.0-9.0	6.0-9.0	6.0-8.5
සන්තායකතාව	dS/m	-	-	0.7
නයිට්‍රේට්	mg/l	5	5	5
සම්පූර්ණ පොස්පේට්	mg/l	0.7	0.7	0.7
ජෛව රසායනික ඔක්සිජන් ඉල්ලුම 5	mg/l	4	5	5
සමස්ත කොලිෆෝම්	MPN/100 ml, (*P=95%)	1000	5000	1000
ලිස්කල් කෝලී ආකෘතිය	MPN/100 ml, (*P=95%)	50	-	-
ඇලුමිනියම්	mg/l		0.2	0.5

සනීපාරක්ෂක අපද්‍රව්‍ය ජල තත්ව ප්‍රමිති සංසන්දනය

ජාතික පාරිසරික පනතේ ප්‍රමිතීන් මධ්‍යම පවිත්‍රාගාර සඳහා අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීමේ අපහරණ සීමාව			IFC-WB EHS සනීපාරක්ෂක අපවහන සඳහා 2007 දර්ශක අගයන්	
	ඒකක වර්ගය සීමාව	දැරීමේ අගය	ඒකක	මාර්ගෝපදේශ වටිනාකම
පී.එච්			pH	6-9
ජෛව රසායනික ඔක්සිජන් ඉල්ලුම	mg/l, max.	350	mg/l	30
රසායනික ඔක්සිජන් ඉල්ලුම	mg/l, max.	850	mg/l	125
සම්පූර්ණ නයිට්‍රජන්	mg/l, max.	500	mg/l	10

සමස්ත පොස්පරස්			mg/l	2
තෙල් සහ ග්‍රීස්	mg/l, max.	30	mg/l	10
මුළු අවලම්බිත සන ද්‍රව්‍යය	mg/l, max.	500	mg/l	50
සමස්ත කොලීෆෝම් බැක්ටීරියා			MPNb / 100 ml	400a

49. වායු ගුණාත්මකභාවය: 2016 දී සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයන් මගින් පෙන්වුම් කෙරෙන්නේ අනෙකුත් අවට ප්‍රදේශවලට සාපේක්ෂව අධික වාහන තදබදයක් පවතින කොළඹ ප්‍රදේශය තුළ වායුගෝලයේ ගුණාත්මක බව ඉහළ අගයක් ගන්නා බවයි. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් නිකුත් කරන ලද ජාතික පරිසර උෂ්ණත්ව තත්ත්ව මට්ටමේ පැය 24 පුරාම SO2 හා NO2 හි සාමාන්‍ය මට්ටම් සඳහා 5 වන වගුව බලන්න. කෙසේවෙතත්, වාර්ෂිකව NO2 හා SO2 නිරාවරණ මට්ටමේ වාර්ෂික ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානයේ මාර්ගෝපදේශ මට්ටම් අභිබවා ඇත. ශ්‍රී ලංකාව තුළ පාරිසරික වායු දූෂණයෙහි ප්‍රධාන මූලාශ්‍රය වන්නේ වායු විමෝචනය වන අතර එය කොළඹ නගරයේ මුළු විමෝචනයෙන් 60% කට වැඩි දායකත්වයක් සපයයි. සංසරණ වායු තත්ත්ව ප්‍රමිති සැසඳීම

ජාතික පාරිසරික පනතේ ප්‍රමිතීන්			IFC-WB EHS 2007 ප්‍රමිතීන්		
	මධ්‍යන්‍ය කාලය	මාර්ගෝපදේශ අගය mg/m	මධ්‍යන්‍ය කාලය	මාර්ගෝපදේශ අගය mg/m ³	
සල්ෆර් ඩයොක්සයිඩ් (SO2)	24 hrs	80	24hrs	125 (Interim target-1)* 50 (Interim target-2) 20 (guideline)	
නයිට්‍රජන් ඩයොක්සයිඩ් (NO2)	24hrs	100	1-year 1-hour	40 (guideline) 200 (guideline)	
ඕසෝන්	8-hour daily Maximum	-	8-hour daily Maximum	160 (Interim target-1) 100 (guideline)	

50. ශබ්දය: කොළඹ නගරය තුළ ඇති පාරිසරික සෞභාව නිසා වර්තමාන ජාතික පරිසර ප්‍රමිතීන් ඉක්මවා යන අතර එය සැලකිල්ලට ගත යුතු කරුණක් ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත. කොළඹ අවට ශබ්දය 76.6 ඩෙසිබල් (කොළඹ වටරවුම, කොළඹ 12) 84.0 ඩෙසිබල් (ලිප්ටන් වටරවුම, කොළඹ 07). සියලු වාර්තාගත අගයන් අනුව කොළඹ 5, 9, 10, 13 හා 14 ප්‍රදේශ වල ඩෙසිබල් 80 වඩා වැඩි අගයක් ගත් අතර සමාන්‍ය ප්‍රමාණය ඩෙසිබල් 81.0 වේ. කොළඹ නගරයේ පාරිසරික ශබ්ද මට්ටම ඩෙසිබල් 13.3 සිට 21.0 දක්වා වේ. එබැවින් ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ නිර්දේශ මත, නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩසටහනේ ක්‍රියාකාරිත්වය මගින් ප්‍රධාන බලපෑමක් ඇති නොවන අතර සියලු උප ව්‍යාපෘති වලදී IFC-WB EHS මාර්ගෝපදේශ වලට හා ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධාන ප්‍රමිතීන් වලට අනුකූලව කටයුතු කර යුතුය.

ශබ්ද ප්‍රමිතීන්

ජාතික පාරිසරික පනතේ ප්‍රමිතීන්			IFC-WB EHS 2007 ප්‍රමිතීන්	
	දිවා කාලය පෙ.ව 6- ප.ව 7	රාත්‍රී කාලය ප.ව 7 සිට පෙ.ව 6 දක්වා	දිවා කාලය 07:00 - 22:00	රාත්‍රී කාලය 22:00 - 07:00
වාණිජ අංශ	65	55	70	70
කාර්මික ජර්දේශය	70	60	70	70

මිශ්‍ර නේවාසික / නේවාසික ආයතනික; අධ්‍යාපනික	63	55	55	45
--	----	----	----	----

ඇ) සංස්කෘතික උරුමයන් සහ විනෝදාත්මක ස්ථාන

51. ශ්‍රී ලංකා රජයේ නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩසටහනේ කොටසක් ලෙස කොළඹ නගරයට අයත් පැරණි ස්ථාන සහ ගොඩනැගිලි නූතන පොදු විනෝදාත්මක ස්ථාන සහ සාප්පු සංකීර්ණ අලුත්වැඩියා කර ඇත. නිදහස් සමරු ශාලා වතුරග්‍රය, පිටකොටුව පාවෙන වෙළඳපොළ සහ පැරණි ඕලන්ද රෝහල ඒවා අතර වේ. කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ පුරාවිද්‍යා ආරක්ෂිත ස්මාරක ලැයිස්තුවට ඇතුළත් කර ඇති ගොඩනැගිලි රාශියක් තිබේ. කොළඹ ලන්දේසි කෞතුකාගාරය, කොළඹ තැපැල්පති ප්‍රධාන කාර්යාලය, ඇලිහවුස් පැරණි ජල ටැංකි, ගඟුර් ගොඩනැගිල්ල, මාලිගාවත්ත මුස්ලිම් කනත්ත, ඔබේසේකර වලව්ව, ගංගාරාම විහාරය ආදී වශයෙන් (විකිපීඩියා). ගොඩනැගිලි සහ ස්ථාන පිළිබඳ සම්පූර්ණ ලැයිස්තුවට https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Archaeological_Protected_Monuments_in_Colombo_District ?පිවිසිය හැක.

52. කොළඹ පිහිටි ප්‍රධානතම විනෝදාස්වාද ප්‍රදේශය වන්නේ ගාලු මුවදොර පිටියයි. එය සංචාරකයින් සහ පදිංචිකරුවන් සඳහා ජනප්‍රිය ස්ථානයකි. කොළඹ විහාරමහාදේවි උද්‍යානය (කලින් වික්ටෝරියා පාක්) කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරය හා නගර ශාලාව අසල පිහිටි නාගරික උද්‍යානයකි. එය කොළඹ පිහිටි පැරණිතම සහ විශාලතම උද්‍යානයයි.

V. නාගරික පුනර්ජනන වැඩසටහනේ පාරිසරික බලපෑම්

53. නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩසටහන යටතේ අපේක්ෂිත පාරිසරික බලපෑම් ප්‍රධාන වශයෙන් ගැනෙනුයේ කඩා ඉවත් කිරීම හා ඉදිකිරීම් අදියර තුළය. ප්‍රාථමික අපේක්ෂිත පාරිසරික බලපෑම් සහ අවදානම් සමහරක් පහත දැක්වේ. IV වන පරිශිෂ්ඨය මගින් පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම් අවම කර ගත හැකි පියවර පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක ලෙස දක්වා ඇත.

- (i) භූමිය සැකසීම: අඩු පහසුකම් සහිත නිවාස සංකීර්ණ සංවර්ධනයේදී ප්‍රධාන වශයෙන්ම විනාශයට පත් කරන විට පාරිසරික බලපෑම් ඇති විය හැක. මෙම බලපෑම්, ඇස්බැස්ටෝස් බැහැර කිරීම සහ පොදු කසල අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම ආශ්‍රිතව විය හැකිය. භූමි සැකසීම අතර තුළ ජල මාර්ග ද අවහිර විය හැකිය. ව්‍යාපෘති ප්‍රදේශය ප්‍රධාන වශයෙන්ම පහත් බිම් ප්‍රදේශයක් වන අතර ඇල මාර්ග සම්බන්ධව ඇත.
- (ii) පාංශු බාදනය හා ජල දූෂණය: මූලද්‍රව්‍ය, බොරතෙල් නිසි පරිදි ගබඩා කර නොතිබීම හේතුකොට ගෙන, අසල ඇති ජලමාර්ග, කුඹුරු ඉඩම්, ගංගා හා පහත් බිම් ප්‍රදේශවලට සේදීයා හැක. ජල තදබදය නිසා ඉදිකිරීම් කටයුතු වලට අපහසුතාවට පත් විය හැකිය. එමෙන්ම නිසි පරිදි කළමනාකරණය නොකළහොත් ඉදිකිරීම් හා කඳවුරු වලින් ඉදිවන අප ජලය මගින් මතුපිට ජලය අපවිත්‍ර කළ හැකිය.

- (iii) ශබ්දය උත්පාදනය: ගොඩනැගිලි කඩා දැමීම සහ ඉදිකිරීම, විශේෂයෙන්ම භාණ්ඩ පැටවීම සහ ප්‍රවාහන යේදී ශබ්දයක් ඇති කරයි. මෙය ඉදිකිරීම් ස්ථාන වලට ආසන්නව පදිංචිකරුවන්ට කරදරකාරී මෙන්ම එය කම්කරුවන්ට වෘත්තීය සුරක්ෂිත භාවයට ද ප්‍රශ්නයක් විය හැකිය. සංවේදී ස්ථාන සඳහා(පාසල්, රෝහල්, ආගමික වන්දනීය ස්ථාන ආදිය) විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතුය.
- (iv) දුවිලි උත්පාදනය: ගොඩනැගිලි කඩා දමන සුන්බුන් පැටවීම හා ප්‍රවාහනය මගින් දුවිලි ඇති වේ. නව ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහනය කිරීම, සහ ටයිල් ඇතිරීම වැනි ඉදිකිරීම් කටයුතු මගින් ද දුවිලි උත්පාදනය කරයි. දුම් මගින් ස්ථානවල සිටින කම්කරුවන්ට හා අවට සිටින නිවැසියන්ට සෞඛ්‍ය අනතුරු මතු කරයි. සංවේදී ස්ථාන සඳහා(පාසල්, රෝහල්, ආගමික වන්දනීය ස්ථාන ආදිය) විශේෂ අවධානය යොමු කළ යුතුය.
- (v) ප්‍රවාහනය: ගොඩනැගිලි ස්ථානය ඉන් පිටත ඇති ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහනය කිරීම මගින් ශබ්දය, දුවිලි වැනි බාධා ඇති කරයි. වැලි, බොරළු සහ සිමෙන්ති සහිත විවෘත ට්‍රැක් රථ එවැනි දූෂණයට ප්‍රධාන මූලාශ්‍ර විය හැකිය. පටු මාර්ගවල ගමන් කිරීම අනෙකුත් පදිංචිකරුවන් සහ මාර්ග භාවිතා කරන්නන් වෙත ගමන් කිරීම සහ ප්‍රවේශයට බාධාවක් විය හැකිය. ඉදි කිරීම් ද්‍රව්‍ය ප්‍රවාහනය කිරීම මාර්ගවලට හානි කළ හැකිය.
- (vi) ඉදිකිරීම් කර්මාන්තයේ සේවකයන් උවදුරු වලට නිරාවරණය වීම: නිසි ආරක්ෂිත ක්‍රියා පටිපාටි අනුගමනය නොකෙරේ නම්, ඉදිකිරීම් කම්කරුවන් වෘත්තීයමය උවදුරු වලට නිරාවරණය වේ. ආරක්ෂිත ආවරණ, ඇස් ආවරණ, අත්වැසුම් වැනි ආරක්ෂිත ආම්පන්න භාවිතා කිරීම ඇතුළුව ප්‍රමාණවත් ආරක්ෂිත පියවර අනුගමනය නොකෙරේ නම් එය අනතුරු හා තුවාල වලට හේතු විය හැකිය.
- (vii) භූගත ජලය හා මතුපිට ජල දූෂණය කිරීම: අපද්‍රව්‍ය කොළඹට සහ තදාසන්න ප්‍රදේශවල ස්වාභාවික මතුපිට හා භූගත ජල පද්ධතිය අපවිත්‍ර හා තවදුරටත් පිරිහීමට ලක් කල හැක. ඒවා සුදුසු පිළිසරණ ජලාශවලට, පිරිසිදු කිරීමේ මධ්‍යස්ථාන හෝ මධ්‍යම අපද්‍රව්‍ය පද්ධතියට නිසියාකාරව බැහැර නොකෙරේ. මෙම අවදානම නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය යටතේ වන විට විශේෂයෙන් ඉහළ ය,
- (viii) අපද්‍රව්‍ය ජනනය: ඕනෑම ඉදිකිරීමක් මගින් සුන්බුන් ජනනය කරනු ලැබේ. ඒවා නිසි පරිදි සහ කාලෝචිත ආකාරයකින් බැහැර නොකළහොත් සංවේදී පරිසරය ඇතුළුව යාබද ප්‍රදේශ අවහිර කරනු ඇත. නිසි ලෙස ඉදිකිරීම් අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම මගින් ස්වභාවික ජලාපවහන පද්ධති අවහිර කිරීම සහ මදුරු කීටයන් බෝවන ස්ථාන සහ ජලයෙන් ඇතිවන රෝග සඳහා බාධා ඇති කිරීම ද විය හැක. කම්කරු කඳවුරු වලින් හා පසුව නිවාස සංකීර්ණවල ක්‍රියාකාරීත්වය තුළ නිසි ලෙස අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය නොකළ හොත් පාරිසරික දූෂණයට එයද හේතු විය හැකිය. මෙහෙයුම් අවධියේ සිට අපේක්ෂා කරන අපද්‍රව්‍ය ජනනය වන පරිමාව ඉහළ මට්ටමක ඇති අතර සැලසුම්ගත සහ කළමනාකරණයකින් තොර වූවොත් බරපතල දූෂණ ගැටළු වලට තුඩු දිය හැක.
- (ix) දුර්වල සනීපාරක්ෂක තත්ත්වයන්: නුසුදුසු හා අවිධිමත් පිරිසිදු කිරීම් හා වැසිකිලි පහසුකම් ඉදිකිරීම් කම්කරුවන් සෞඛ්‍ය අවදානම් වෙත නිරාවරණය කළ හැකිය. පිරිසිදු පානීය ජලය හිඟයක් ඇතිවීම තුලින් විජලනය වීමක් සිදු විය හැක. පානීය ජලය ඇතුළුව පිරිසිදු ජල සැපයුමෙහි හිඟයන් මඟහරවා ගැනීමට

සැලසුම් කර නොමැති නම්, උද්වේගකර කොන්දේසි පැන නැගිය හැක. මෙහයුම් අවධිය තුළදී නිවාස සංකීර්ණ ඇතුළත දුර්වල සනීපාරක්ෂක තත්වයන් පිළිබඳ දැනුවත් භාවයක් නොමැති වීම හේතුවෙන් නව ජීවන රටාවට හැඩගැසීමට කල් ගත විය හැකිය. දුර්වල සනීපාරක්ෂාව හා පිරිසිදුකම රෝග වලට හේතු විය හැක.

- (x) දුෂිත ඉඩම්: දුෂිත ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා 1 වන හෝ 2 වන සංරචකයෙහි ප්‍රධාන වශයෙන් කුණු ගොඩවල් ඇති විය හැකි නම්, ඉඩම් පිරිසිදු කිරීම හා කසළ බැහැර කිරීම සඳහා අවධානයක් යොමු කළ යුතුය. 2 වන සංරචකය යටතේ, භූමි පිරවුම් ස්ථාන සලකා බැලුවහොත්, කසළ ගොඩබිම සංවර්ධනය කිරීම සඳහා අතිරේක විශේෂඥභාවයක් ද විශේෂ ඉඩ සැලැස්මක් සකස් කළ යුතුය
- (xi) කම්කරු කඳවුරු: මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ළමා ශ්‍රමය වැනි ගැටළු, ජනවාර්ගික කන්ඩායම් / ශ්‍රම කඳවුරු කළමනාකරණය වැනි ගැටළු මතු විය හැකිය. ළමා ශ්‍රමය පිළිබඳ සියලු නීති අදාළ වන අතර පිරිසිදු භාවය හා සාධාරණත්වය ඇතුළුව යහපත් ගෘහපාලන ක්‍රම සුමට ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සහතික කර ගත යුතුය.
- (xii) සම්පත් දායකත්වය: නාගරික පුනර්ජනන වැඩසටහන යටතේ සැලසුම් කර ඇති යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය මගින් වැලි, ගඩොල් , මැටි සහ දැව සඳහා විශාල ඉල්ලුමක් ඇති වේ. අසල ගංහා වල වැලි කැණීම්, බොරළු සහ ගල් වලවල් වලින් ගල් කැඩීම කිරීම මගින් භූමියේ භූගෝලය හා ස්වාභාවික සම්පත් මත අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් ඇති කළ හැකිය.
- (xiii) ගොඩනැගිලි ස්ථානයේ හෝ ප්‍රදේශයෙහි සෞන්දර්යය: සුන්බුන් හා නව සංවර්ධනය මගින් පරිසරය තුළ සෞන්දර්යාත්මක හා දර්ශනීය ලක්ෂණ කෙරෙහි යම් බලපෑමක් ඇතිවිය හැකිය. වත්මන් සෞන්දර්යය සඳහා අපේක්ෂිත කැළඹීම් තාවකාලික වන අතර එය ඉදිකිරීම් අදියරයට සීමා වේ. නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩ සටහන යටතේ, මෙම බලපෑම බොහෝ දුරට ප්‍රදේශවලට මුදාහැරෙන අතර, පරිසරය නංවාලීම හා වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා නිවාස පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා මෙම බලපෑම බලපෑවෙන් වනු ඇත.
- (xiv) ප්‍රමිතීන් සකස් කිරීම අනුගත වීම: අවශ්‍ය ගොඩනැගිලි ප්‍රමිති දැඩි ලෙස අනුගමනය නොකළහොත්, නිවාස සංකීර්ණවල සැලැස්මෙහි වැරදි සිදුවිය හැක. මෙය ගිනි ගැනීම් ආදිය වැනි ආරක්ෂක ගැටළු වලට මඟ පෑදිය හැක. ආරම්භයේ දී ප්‍රමාණවත් ලෙස නොසැලකේ නම් දිගුකාලීන බලපෑම් ඇති වනු ඇත. ගුණාත්මක භාවයකින් යුතු බලශක්ති හා සම්පත් සුරැකුම් තාක්ෂණයන් අනුගමනය නොකළහොත්, මෙම නිවාස සංකීර්ණයන් දැඩි ලෙස භාවිතා කරනු ලබන බැවින්, රටෙහි සම්පත් මත අතිශයින්ම තර්ජනයකට තුඩු දෙනු ඇත.
- (xv) සංවර්ධිත යටිතල පහසුකම් නඩත්තු හිඟවීම: පොදු පහසුකම් ඇතුළු ප්‍රමාණවත් අරමුදල් නොමැතිකම සහ සාමාන්‍ය නිවාස ඇතුළු මහල් නිවාස සංකීර්ණ පවත්වාගෙන යාම සඳහා නිසි යාන්ත්‍රණයක් නොමැතිකම පිරිහීමට හේතු විය හැකිය.

54. සම්මත ක්‍රියා පටිපාටිය සහ හොඳ ඉදිකිරීම් කළමනාකරණ ක්‍රමවේදයන් අනුගමනය කිරීමෙන් කෙටි කාලීනව ඉදිකිරීම් ආශ්‍රිත බලපෑම් සහ අවදානම් සහ ආරක්ෂණ අවදානම් සියල්ලම අඩුකර ගත හැකිය. එවැනිනක් සඳහා ප්‍රමාණවත් අරමුදල් සහ නිසි කළමනාකරණයක් අවශ්‍ය වේ.

VI. පාරිසරික කළමනාකරණ සැලසුම් රාමුව

අ) උප ව්‍යාපෘති නිරීක්ෂණය කිරීම සහ වර්ගීකරණය

55. ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවෙහි පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්තියේ හඳුනාගත් පරිදි උප ව්‍යාපෘති මගින් හඳුනාගැනීමේ සහ පරීක්ෂා කිරීමේදී දර්ශනය සහ වර්ගීකරණය සිදු කරනු ලැබේ. පරීක්ෂා කිරීම හා වර්ගීකරණය කිරීමේ ආකෘති III වන උපලේඛනයේ දක්වා ඇත. මෙම උප ව්‍යාපෘති මගින්, ඇතිවිය හැකි ඕනෑම වැදගත්කමක් ඇති පරිසර බලපෑම් හඳුනා ගැනීම සඳහා උපකාර කරනු ඇත. බලපෑම් වර්ගය බලපානු ලබන්නේ ව්‍යාපෘතියේ ආංශික කලාපය තුළ සෘජු හා වක්‍ර ලෙස වඩාත්ම පාරිසරික සංවේදී සංරචක අනුවය.

ආ) පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම් තක්සේරු කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ

56. පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම් තක්සේරු කිරීමෙහි ප්‍රධාන පියවරයන් ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති සමඟ ගැලපෙන ලෙස පහත දැක්වේ. පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ විෂය පථය, උප ව්‍යාපෘතියෙන් ඇතිවන පාරිසරික බලපෑම් මත සහ උප ව්‍යාපෘති අනුව වෙනස් වේ. ආසියානු යටිතල පහසුකම් බැංකුව සතු මූල්‍ය පහසුකම් යටතේ ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවට අයත් පරිසර හිතකාමී ඕනෑම ක්‍රියාකාරකමක් මේ යටතට ගැනේ. (ඇමුණුම V හ බලන්න බලන්න). පාරිසරික සහ සමාජීය බලපෑම් තක්සේරු කිරීම පහත සඳහන් අංගයන්ගෙන් සමන්විත විය යුතුය.

- I. සාරාංශය: තීරණාත්මක සාධක, වැදගත් සොයා ගැනීම් සහ තීර්දේශයන් විස්තර කරයි
- II. උප ව්‍යාපෘති වල විස්තරය - කඩා ඉවත් කිරීම සහ ඉදිකිරීම් ක්‍රියාකාරකම් වැනි ප්‍රධාන සංරචක ඇතුළත් වේ.
- III. උප කොන්ත්‍රාත්තුව මගින් ක්‍රියාත්මක කල හැකි පාරිසරික ප්‍රතිපත්ති, නීති, රෙගුලාසි සහ ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති ආරක්ෂණ මූලධර්මයන් සාරාංශය.
- IV. පාරිසරික හා සමාජ තක්සේරුව.
 - උප ව්‍යාපෘති වල සෘජු, වක්‍ර, සාමූහික හා අනාරක්ෂිත අවදානම සහ ව්‍යාපෘති වල භෞතික, ජීව විද්‍යාත්මක, සමාජීය හා ආර්ථික සංස්කෘතික සම්පත් කෙරෙහි බලපාන සාධක හඳුනා ගැනීම සඳහා පාරිසරික හා සමාජ තක්සේරුවක් පැවැත්වීම. මේ සඳහා පාරිසරික සොබා ඇතුළු, වාතය සහ ජල ගුණාත්මකභාවය, ඉඩම්, ජලය සහ පරිසර පද්ධති ඇතුළු ස්වභාවික සම්පත්; ජීවිකාවන් අවදානම් කණ්ඩායම්, ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය; සේවකයා සහ ප්‍රජා සොබා හා ආරක්ෂාව; හා සංස්කෘතික සම්පත් ආදිය ඇතුළත් වේ.
 - උප ව්‍යාපෘති වලට අදාළව දේශගුණික විපර්යාස ඇතුළුව, ගෝලීය බලපෑම් සහ විභවතාවන් ඇගයීම.
 - විෂය පථය හා ගැඹුර, උප ව්‍යාපෘතියේ විභවය අවදානම් සහ බලපෑම්වල විශාලත්වය හා බැංකුව විසින් වෙන් කරන ලද වර්ගීකරණය සහිත කිරීම.
 - පාරිසරික සහ සමාජ තක්සේරුවේදී අවම කිරීම සඳහා වූ ස්ථාවරය ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින්: (අ) අවදානම හා බලපෑම් වැළැක්වීම (ආ) අවදානම් තත්ත්වයන් සහ පිළිගත හැකි මට්ටම් වලට බලපෑම් අවම කිරීම හෝ අඩු කිරීම (ඇ) අවදානම් සහ බලපෑම් අවම කිරීම හෝ අඩු කිරීම අවම කිරීම; සහ

(ඇ) තාක්ෂණික හා මූල්‍යමය වශයෙන් ශක්‍යතා සහිත ස්ථානයක අවශේෂ අවදානම හෝ බලපෑම් පවතින්නේ නම්, ඔවුන්ට වන්දි ලබා දීම

- පාරිසරික සහ සමාජ තක්සේරුවක කොටසක් ලෙස, උප ව්‍යාපෘති සඳහා අදාළ වන අන්තර්ජාතික ගිවිසුම් ඇතුළුව ජාතික නීතිය යටතේ එහි නීත්‍යානුකූල වගකීම් තක්සේරු කිරීම.

V. විකල්ප පාරිසරික පරීක්ෂණය මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණයක ප්‍රධාන අංගයකි. උප ව්‍යාපෘති වල බොහෝ ස්ථාන දැනටමත් හඳුනාගෙන තිබේ. විකල්ප ස්ථාන සලකා බැලීමේ අවශ්‍යතාවක් නොමැත. කෙසේ වෙතත්, මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නියෝජිතයා විසින් යෝජිත තාක්ෂණය, සැලසුම් සහ ක්‍රියාකාරකම්, පාරිසරික බලපෑම් අනුව විකල්පයන් සලකා බලනු ඇත. මෙම බලපෑම් අවම කිරීම, ඔවුන්ගේ ප්‍රාග්ධනය සහ පුනරාවර්තන වියදම් තත්වයන් තුළ ඔවුන්ගේ සුදුසුකම් සලකා බැලේ.

VI. පාරිසරික හා සමාජ බලපෑම් තක්සේරු කිරීම නිවැරදි ව්‍යාපෘති විස්තරයක් ඇතුළු වත්මන් තොරතුරු මත හා අදාළ පාරිසරික සහ සමාජ දත්තයන් මත පදනම් වේ. විමර්ශන කවුන්ටරය, ව්‍යාපෘති කාර්ය මණ්ඩලය සමඟ සාකච්ඡා, ක්ෂේත්‍ර වාරිකා සහ උප ව්‍යාපෘති, ව්‍යාපෘතියේ සිටින පුද්ගලයන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා මගින් අවශ්‍ය දත්ත සහ තොරතුරු සැපයෙනු ඇත.

VII. අවස්තා බලපෑම් සහ අවම කිරීම: දත්ත, තොරතුරු සහ ක්ෂේත්‍ර වාරිකා පිළිබඳ තොරතුරු පදනම්ව, පාරිසරික විශේෂඥතා, භෞතික, ජීව විද්‍යාත්මක, සමාජීය, ආර්ථික සහ භෞතික සංස්කෘතික සම්පත් මත බලපෑම හා අවදානම හඳුනා ගත හැකිය.

- පාරිසරික අවදානම් සහ බලපෑම්: ජෛව විවිධත්වයේ සැලකිල්ල සහ බලපෑම්; ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ; භූමි හා ජල පරිභෝජන තිරසාරභාවය; පූර්වාරක්ෂක ප්‍රවේශය; දූෂණය වැළැක්වීම; සම්පත් කාර්යක්ෂමතාව දේශගුණික විපර්යාස; සහ හරිතාගාර වායු යනාදිය ඇතුළත් වේ. (ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවෙහි පාරිසරික හා සමාජ රාමුවෙහි මාර්ගෝපදේශයන් වෙත යොමුවන්න)
- පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් තක්සේරුකරණය යටතේ සමාජ ආවරණය ඇතුළත් කිරීම ඇගයීම ඇතුළත් වේ.
- සමාජ අවදානම් සහ බලපෑම්, සමාජ ආවරණයෙහි විෂය පථය; අවදානමට ලක් වූ කණ්ඩායම් හා වෙනස්කම්, ස්ත්‍රී පුරුෂ සහ ස්වභාවික සම්පත් ප්‍රවේශය; වත්කම් හෝ සම්පත් වලට හෝ ඉඩම් පරිහරණ හා සංස්කෘතික සම්පත් සඳහා සීමාවන් අහිමි වීම ඇතුළත් වේ.
- පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් තක්සේරු කිරීම, සේවා කොන්දේසි සහ ප්‍රජා සොබාය හා ආරක්ෂාව සලකා බලනු ඇත.
- ආරක්ෂිත සේවා කොන්දේසි සහ ප්‍රජා සොබාය හා ආරක්ෂාව; ළමා ශ්‍රමය සහ බලහත්කාරී ශ්‍රමය, ආරක්ෂාව සහ මාර්ග ආරක්ෂාව යනාදිය පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් තක්සේරු කිරීමේ දී සාරාංශගත කොට ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

- VIII. යටිතල පහසුකම් වල පවත්නා ක්‍රියාකාරකම් හෝ පහසුකම් සම්බන්ධයෙන් මූලික පාරිසරික පරීක්ෂණය සකස් කිරීම මගින් උපයෝජිත ව්‍යාපෘතියෙහි ඇති වන පාරිසරික බලපෑම් නිසි ලෙස විගණනය කරනු ඇත.
- IX. පාරිසරික හා සමාජ බලපෑම් තක්සේරුකරණය මගින් පාර්ශවකරුවන්ට උපදෙස් ලබා දීම සහ උප ව්‍යාපෘතියේ තොරතුරු අනාවරණය කිරීම හා ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමේදී සිදු කරන ලද උපදේශන ක්‍රියාවලියට අදාළ විස්තර සැපයේ.
- X. පාරිසරික හා සමාජීය බලපෑම් තක්සේරුකරණයේදී පාරිසරික බලපෑම් වල ඇති සෑම උප කොන්ත්‍රාත්තුවක් සඳහා ම දුක්ගැනවිලි ප්‍රතිරෝධක යාන්ත්‍රණයක් සකස් කරනු ඇත. පැමිණිලි විභාග කිරීමේ මාර්ගෝපදේශ, දුක් ගැනවිලි විසඳීමේ යාන්ත්‍රණ ක්‍රියාවලිය මගින් තීරණ ගැනීම සඳහා ගතවන කාලය හඳුනාගනී.
- XI. සවිස්තරාත්මක පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්මක් සකස් කරනු ලබන අතර එය උප ව්‍යාපෘති සඳහා උග්‍රත්ථයක් ලෙස සපයනු ලැබේ.
- XII. කෙටි නිගමනය සහ නිර්දේශ මාලාවක් ලබා දෙනු ඇත.

ඇ) පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්ම සකස් කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ

- 57. උප ව්‍යාපෘතියක සිදුවන අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් හඳුනා ගැනීමෙන් අනතුරුව, අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් ඉවත් කිරීම, අඩු කිරීම සඳහා සුදුසු පියවර හඳුනාගත යුතුය. හැකි සෑම අවස්ථාවකදීම පාරිසරික යහ පිළිවෙත් අනුගමනය කළ යුතුය. 1 වන හා 2 වන සංරචක යටතේ නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩසටහන යටතේ සියලු උප ව්‍යාපෘති සඳහා සවිස්තරාත්මක පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්මක් සකස් කරනු ලැබේ. 1 වන සංරචකය යටතේ පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලසුම් රාමුව යටතේ දැනට පවත්නා පරිසරය, බිඳවැටීම් කටයුතු, ඉඩම් සකස් කිරීම, ඉදිකිරීම් කටයුතු සහ නිවාස නඩත්තු කටයුතු පිළිබඳව සලකා බලයි. 2 වන සංරචකය යටතේ පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්ම දැනට පවතින පරිසරය, කසළ අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සහ ඉඩම් සකස් කිරීම / නැවත සංවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කරනු ඇත. සියළු උප ව්‍යාපෘති සඳහා පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ සැලසුම් සියල්ලම ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර නිම කරනු ලැබේ. ඇමුණුම IV බලන්න.
- 58. පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්ම උප ව්‍යාපෘතිවල භෞතික ක්‍රියාකාරකම්වල වෙනස් අවධීන් පැහැදිලිව පෙන්වයි. එක් එක් අදියර සඳහා අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් හා අවදානම්, යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාලසටහන, පිරිවැය ඇස්තමේන්තු, පාරිසරික නිරීක්ෂණ සහ වාර්තාකරණ අවශ්‍යතා සඳහා යෝජිත අවම කිරීමේ කියාමාර්ග ඇතුළත් වේ.

59. අවම කිරීම: පාරිසරික තක්සේරුකරණයේදී හඳුනාගත් සෑම බලපෑමකටම අහිතකර පාරිසරික බලපෑම් අවම කර ගැනීමට හැකි හා පිරිවැය කාර්යක්ෂම පියවරයන් විශේෂිත වේ. තව ද පරිසරය හා සමාජ කළමනාකරණය මගින් අවම කිරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක වන කොන්දේසි පිළිබඳ තොරතුරු සපයයි.
60. මෙහෙයුම් වැඩසටහන: පාරිසරික කාර්ය සාධන අධීක්ෂණ වැඩ සටහන පරිසර හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්මේ කොටසක් වනු ඇත. යෝජිත අවමකිරීමේ පියවර මගින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලබා කර ඇති අතර ජාතික පාරිසරික ප්‍රමිතීන් හා ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූල වේ. නිරීක්ෂණ වැඩසටහන පහත සඳහන් අංගයන් ඇත:
- එක් එක් අවම ක්‍රියාකාරිත්වයේ කාර්ය සාධනය ඇගයීම සඳහා නිරීක්ෂණ දර්ශක
 - අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණ සහ ක්‍රමවේදයන්
 - නිරීක්ෂණ වාර ගණන
 - අධීක්ෂණ ස්ථාන
 - අනුකූලතා වාර්තාකරණය සුරක්ෂිත කිරීම
 - අයවැය
61. ආයතනික සැකැස්ම: අවම කිරීම සහ ඒවායේ කාර්ය සාධනය අධීක්ෂණය සඳහා වගකිව යුතු ආයතන / අදාළ දෙපාර්තමේන්තුව පරිසර හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්මෙහි පැහැදිලිව සඳහන් වේ.
62. ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාලසටහන: කාලය සහ අවම කිරීමේ පියවර ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාලසීමාව, පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්මෙහි දැක්වේ. එය උප ව්‍යාපෘතියේ සමස්ත ක්‍රියාත්මක කිරීමේ කාලසටහනට සම්බන්ධ වනු ඇත.
63. වාර්තා කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය: අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ගවල ප්‍රගතිය හා කාර්යක්ෂමතාවය පිළිබඳව අදාළ ආයතන හා ආයතන දැනුවත් කිරීම සඳහා වූ යාන්ත්‍රණය පරිසර හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්මෙහි දැක්වේ.
64. පිරිවැය ඇස්තමේන්තු සහ අරමුදල් ප්‍රභවයන්: පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්මෙහි අවම ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මූලික ආයෝජන පිරිවැය මෙන්ම පුනරාවර්තන වියදම්ද ඇතුළත් වේ. පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්ම එක් එක් අඩු කිරීමේ පියවර සඳහා වියදම් ඇස්තමේන්තු ඇතුළත් කළ යුතු අතර අරමුදල් සැපයීමේ ආයතනයක් ද හඳුනාගත යුතුය.
65. පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්මෙහි වෙනත් පිරිවිතර: ඉදි කිරීම සඳහා සම්පත් නීති විරෝධී ලෙස උකහා ගැනීම වැළැක්වීම සඳහා පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලසුම් සඳහා අවසර ලත් ස්ථාන සහ මූලාශ්‍ර වලින් පමණක් වැලි, මැටි හා දැව ලබා ගත යුතු බවට වගන්ති ඇතුළත් වේ. සියළුම ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම ශ්‍රී ලංකාවේ වර්තමාන අදාළ ක්‍රමවේදයන්ට අනුකූල විය යුතුය.

පුහුණු නීති සංග්‍රහය	කේරියාකාරකම
SCA/3/1	වාරිමාර්ග හා ඉඩම් ජලාපවහන
SCA/3/2	ජල සැපයුම, ජල අපවහන
SCA/3/3	ගොඩකිරීම් කටයුතු
SCA/3/4	භූගත ජලය උකහාගැනීම
SCA/4	ගොඩනැගිලි වැඩ (Vol. I)
SCA/4	ගොඩනැගිලි වැඩ (Vol. II)
SCA/8	විදුලි හා යාන්ත්‍රික කටයුතු
ආණ්ඩුවේ වෙනත් සම්මත පිරිවිතරයක්	

ඇ) කම්කරු කළමනාකරණය

66. නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩසටහනේ සංරචක 1 සහ 2 හි විනාශ කිරීම, ඉදිකිරීම හා භූමි සංවර්ධන කටයුතු වලදී ශ්‍රම කළමනාකරණය, කොන්ත්‍රාත්කරුගේ වගකීමයි. කම්කරු ශ්‍රම බලකාය හා විභව කම්කරු කඳවුරු වල නිසි කළමනාකරණය දැඩි ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට සිදුවනු ඇත. මේ සඳහා ජාතික නියාමන හා ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව අනුකූල වන ලෙස සහතික කර ගැනීම සඳහා සත්කාරක ප්‍රජාව වෙත කිසිදු අවදානමක් හෝ හිරිහැරයක් නොවන බව තහවුරු කිරීම සඳහා මෙය අධීක්ෂණය කළ යුතුය. කොන්ත්‍රාත්කරු විසින් උප කොන්ත්‍රාත් වැඩ ආරම්භ කිරීමට පෙර අවශ්‍ය සියලුම හැසිරීම් පිළිබඳ (අපේක්ෂිත හැසිරීම, ලිංගික හිරිහැර, වෙනස්කම් කිරීම, ශබ්දය, සොරකම ඇතුළුව) සියලු කම්කරුවන්ට උගන්වා ගත යුතුය.
67. යම් සිදුවීමක් ඇති වුවහොත්, (ළමා ශ්‍රමය වැනි ජර්ශන, ජනවාර්ගික කණ්ඩායම් / ලිංගේදය) ශ්‍රම කඳවුරු කළමනාකරණය අතර ප්‍රශ්න ඇති විය හැකිය. ළමා ශ්‍රමය පිළිබඳ සියලු නීති අදාළ මීට වේ. ශ්‍රී ලංකාව අන්තර් ජාතික කම්කරු සංවිධානයේ සම්මේලනයේ 138 වන සම්මුතියට අත්සන් තබා ඇති අතර ශ්‍රී ලංකාවේ 18 වන වයස් සීමාවට වඩා අඩු වයසක සිටින ඕනෑම කෙනෙකුට රැකියා ස්ථානවල සේවය කිරීමට ඉඩ නොදෙනු ඇත. කාන්තාවන්ට ශ්‍රම බලකායට සමාන අවස්ථා ලබා දෙන අතර කාන්තාවන්ට රෙගුලාසි සහ අයිතිවාසිකම් මගින් සමානව සැලකීම සිදුවනු ඇත. ශ්‍රම බලකාය විසින් සිදු කරනු ලබන ක්‍රියා පිළිවෙළක් කවර හෝ වාතාවරණයක් යටතේ උල්ලංඝනය නොකළ යුතුය (ඇමුණුම VI).
68. සියලුම සේවකයන් අතර පිරිසිදුකම හා සාධාරණත්වය ඇතුළුව යහපත් ගෘහපාලන ක්‍රමයන් සහතික විය යුතුය. කොන්ත්‍රාත්කරු ශ්‍රම කළමනාකරණය පිළිබඳ කොන්දේසි ඇතුළත් සංග්‍රහය සැකසිය යුතුය. (ඇමුණුම VI) බලන්න.

VII. පාර්ශව කරුවන්ගේ සහභාගීත්වය හා උපදේශනය

70. නාගරික පුනර්ජනන වැඩසටහන යටතේ ව්‍යාපෘතියේ බලපෑමට ලක් වූ පුද්ගලයන් සහ ප්‍රජාවන් සම්බන්ධව ව්‍යාපෘතියේ ආරම්භයේ සිට නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගීත්වය සිදු කරනු ඇත. පාර්ශවකරුවන්ගේ සහභාගීත්වය සඳහා අනුගමනය කළ යුතු ජර්ධන පියවර තුන වන්නේ:

- පාර්ශ්වකරුවන් හඳුනා ගැනීම. සෑම උප ව්‍යාපෘතියක් සඳහාම, පීඩාවට පත් පුද්ගලයින් හඳුනාගත හැකිය (නැවත පදිංචි කළ යුතු පුද්ගලයින්, සත්කාරක ප්‍රජාව, පළාත් පාලන අධිකාරිය, ගිනි පාලන දෙපාර්තමේන්තුව, සහාධිපත්‍ය අධිකාරය ආදී)
- එළඳායී කොටස්කරුවන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වය සඳහා ක්‍රමවේදය හඳුනා ගැනීම. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය පාර්ශ්වකරුවෙකුගේ වැඩපිළිවෙළක් ඇති කර ගනී.
- පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සැලසුම් කාලෝචිත ආකාරයකින් ක්‍රියාත්මක කිරීම. අවතැන් වූවන් නැවත පදිංචි කිරීම සඳහා උපදේශක රැස්වීම් දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත. තව ද, හඳුනාගත් පාර්ශ්වකරුවන් සඳහා 2018 වසරේ නොවැම්බර් මාසයේ දී ව්‍යාපෘති සහ ක්‍රියාවලීන් හඳුන්වා දීමට උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශ්වකරුවන්ගේ රැස්වීමක් පැවැත්වෙනු ඇත.

71. උප ව්‍යාපෘතිය සහ ක්‍රියාකාරකම්වල කොටසක් ලෙස සිදු කෙරෙන ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳව පාර්ශ්වකරුවන් දැනුවත් කරනු ලැබේ. මූලික කටයුතුවලදී සමස්ත නාගරික පුනර්ජනන වැඩ සටහනට දැනුවත් කිරීමේ සංරචකය ක්‍රියාත්මක වේ. පාර්ශ්වකරුවන්ගේ උපදේශන ක්‍රියාවලියේ කොටසක් ලෙස මෙය සිදු කළ හැකිය.

72. අර්ථවත් උපදේශනයන් පාර්ශ්වකරුවන්ගේ ක්‍රියාකාරිත්වයේ වැදගත් අංගයකි. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් ජාතික නීති සම්පාදනය යටතේ "නියමිත ව්‍යාපෘති" ලෙස හඳුනාගෙන ඇති විට ව්‍යාපෘති බලපෑමට ලක් වූ පුද්ගලයන් හා ප්‍රජාවන් සමඟ පරිසර හා සමාජ බලපෑම් තක්සේරු කිරීම් සහ පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ සැලසුම් සැලසුම් කරති.

73. අර්ථවත් උපදෙස් ලෙස :

- උප ව්‍යාපෘතියේ ආරම්භක අදියර තුළදී ආරම්භ කිරීම හා ජීවන වක්‍රය පුරාම ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතීම.
- ජාතික සහ උප ජාතික ආන්ඩුව, පෞද්ගලික අංශය, රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ පීඩාවට පත් පුද්ගලයන් ඇතුළු සියලුම පාර්ශ්වයන්ගෙන් අදහස් විමසීම.
- කාන්තාවන්, වැඩිහිටියන්, තරුණ, ආබාධිත, සුලුතරයන් සහ අනෙකුත් අවදානම් සහිත කණ්ඩායම්වල සහභාගීත්වය සහතික කිරීම සහ අවශ්‍ය අමතර උපකාර සැපයීම.
- පීඩාවට පත් ජනතාවට අවබෝධ කරගත හැකි සහ පහසුවෙන් ප්‍රවේශ විය හැකි අදාළ හා ප්‍රමාණවත් තොරතුරු හෙළි කිරීම.
- බියගැන්වීම් හෝ බලහත්කාරයෙන් තොර වාතාවරණයක් සැකසීම

VIII. දුක්ගැනවිලි සහන සැලසීමේ යාන්ත්‍රණය හා ආයතනික සැකැස්ම

අ) දුක් ගැනවිලි විසඳීමේ යාන්ත්‍රණය

74. රාජ්‍ය මට්ටමින් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය විසින් පාරිසරික ආරක්ෂණ අනුකූලතාව පිළිබඳව දුක්ගැනවිලි සහ පැමිණිලි සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කරනු ඇත. මධ්‍යම පරිසර අධිකාරියට දිස්ත්‍රික් කාර්යාල වේ. එහෙත් දිස්ත්‍රික් කාර්යාල වලට කාර්යයන් සඳහා සම්පත් නොලැබේ. පාරිසරික පැමිණිලි බොහෝ විට ඉදිකිරීම් කටයුතුවලින් මතු

වන දුවිලි, ශබ්දය සහ ජල දූෂණය සම්බන්ධ වේ. නිෂේධනීය පාරිසරික බලපෑම් වලට අදාළ පැමිණිලි මූලිකවම රේඛීය දෙපාර්තමේන්තුව හා ඒජන්සි ආධාරයෙන් දිස්ත්‍රික් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරී කාර්යාල මගින් කටයුතු කරනු ලැබේ. විභාගය අවසන් කිරීමේ ප්‍රමාදයන් නිරන්තරයෙන් ඇත. දුක්ගැනවිලි කිහිපයක්ම, සෑම වසරකම බේරුම්කරණය සඳහා අභියාචනාධිකරණයට පැමිණේ.

75. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩසටහන සඳහා දැනට පවත්නා දුක්ගැනවිලි සහන යාන්ත්‍රණය තවදුරටත් ශක්තිමත් කරනු ඇත. වර්තමානයේ පළමු පෙළ සහ දෙවන පෙළ ස්ථර ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. (විස්තරය සඳහා පහත බලන්න) සමස්ත ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීමට පෙර තෙවන පෙළ යළි ස්ථාපිත කරනු ලැබේ.

76. පාරිසරික සහ සමාජ ගැටළු සඳහා අනුගමනය කළ දුක්ගැනවිලි සහන සැලසීමේ යාන්ත්‍රණය ඉඩම් සහ නැවත පදිංචි කිරීමේ ගැටළු වලට විසඳුම් සෙවීමේ ප්‍රතිපත්ති රාමුව යටතේ හඳුනාගෙන ඇති කොටසකි. මෙම යාන්ත්‍රණය වර්ග හතරකින් හඳුනාගෙන පහත දැක්වේ:

- පළමු පෙළ: සමාජ අලෙවිකරණ නිලධාරී / ක්ෂේත්‍ර නිලධාරී: මෙම නිලධාරීන්ට දුරකථනයෙන් හෝ පෞද්ගලිකව සම්බන්ධ කරගැනීමෙන් අවිධිමත්ව විසඳුම් ලබා ගත හැකිය. දුක් ගැනවිලි අවිධිමත් ලෙස විසඳා ගත නොහැකි නම්, අගතියට පත් පාර්ශවයේ පළමු පෙළ පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කළ යුතුය. පැමිණිල්ල විසඳන්නේ නම් වැඩ කරන දින 15 ක් ඇතුළත අදාළ පාර්ශවයෙන් සහ / හෝ සමාජ අලෙවිකරණ නිලධාරියාට ලිඛිතව පැමිණිලි කරුවන්ගේ තීන්දුව දැනුම් දෙයි. අගතියට පත් පාර්ශවයට ගැටලුව විසඳාගත නොහැකි නම්, පැමිණිල්ලේ දෙවන තෙවන පැමිණිලි පෝරමයට පැමිණිලි කළ හැක.
- දෙවන පෙළ: මහනගර හා බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ දුක්ගැනවිලි සහන කමිටුව; ව්‍යාපෘතියේ කළමනාකරණ ඒකකයේ ප්‍රධානියා සමාජ විද්යාඥ / පරිසර විශේෂඥයෙකි. දුක්ගැනවිලි කමිටුවේ අධ්යක්ෂක, සමාජ විද්යාඥ (ලේකම්), නීති අධ්යක්ෂකවරයෙකු හෝ නම් කරන ලද (සාමාජික), අතිරේක ව්‍යාපෘති අධ්යක්ෂ සැලසුම් (සාමාජික), පාරිසරික විශේෂඥ (සාමාජික) යන අය යෝජිත සංයුතිය වේ. මහනගර සහ බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය විසින් ව්‍යාපෘති දුෂ්කරතා සියල්ලම ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකයට ඉදිරිපත් කරනු ඇත.
- තෙවන පෙළ: ස්වාධීන දුක්ගැනවිලි මණ්ඩලය; නාගරික සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ හෝ මෙහෙයවන සහ බස්නාහිර සංවර්ධන අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම්, කමිටුවේ සභාපතිවරයා ලෙස කටයුතු කරනු ඇත. ස්වාධීන දුක්ගැනවිලි මණ්ඩලයක් සමන්විත වනුයේ ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය, කාන්තා කටයුතු අමාත්‍යාංශය, තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුව, මධ්යම පරිසර අධිකාරිය, නීතිඥයෙකු, විශ්ලාමික ජ්යෙෂ්ඨ රාජ්ය නිලධාරියෙකු සහ පිළිගත් සිවිල් සමාජ සංවිධානයක නියෝජිතයෙකුගෙන් ය. ස්වාධීන දුක්ගැනවිලි මණ්ඩලය අදාළ ආයතන සමග සාකච්ඡා කරනු ඇත. අවශ්‍ය නම්, සාකච්ඡා පැවැත්වීම හා අවශ්‍ය නම් රැස්වීම් පැවැත්වීම. තවත් දින 15 ක් දිගු කිරීමේ හැකියාව ඇතිව ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ කාලය 15 දින වේ.
- සිව් වන පෙළ: අධිකරණ බලය / දුගී දුබලතා සඳහා ආධාර කිරීම ව්‍යාපෘතියේ දුක්ගැනවිලි ප්‍රතිරෝධක යාන්ත්‍රණය ඉක්මවා යමින් පවතී. විනිශ්චය ක්‍රමය ඵලදායී නොවන අවස්ථාවලදී අගතියට පත්වූ පුද්ගලයෙකුට හෝ ජරජාවට වෙනත් ආකාරයකින් විකල්පයක් විය හැකිය.

77. සියළුම පැමිණිලි පෝරම ද අන්තර්ජාලය තුළට පිවිසීමෙන් ලබා ගත හැකිය. පැමිණිලි ආකෘති පත්‍ර XXX වෙත යැවිය හැකි අතර, නාගරික පුනර්ජනන වැඩසටහනට යොමු කරන ලද පැමිණිලි ලියාපදිංචි තැපෑලෙන් එවීමෙන් හෝ බලපෑමට ලක්වූ තැනැත්තෙකුට නාගරික පුනරුත්ථාපන වැඩසටහනේ සමාජ විද්යාඥයා වෙත ලිඛිත ඉදිරිපත් කළ නොහැකි නම්, ඔහු / ඇය ව්‍යාපෘති අධ්යක්ෂ හෝ නාගරික පුනරුත්ථාපන වැඩසටහන් කාර්යාලයට පැමිණිලි කළ හැකිය.

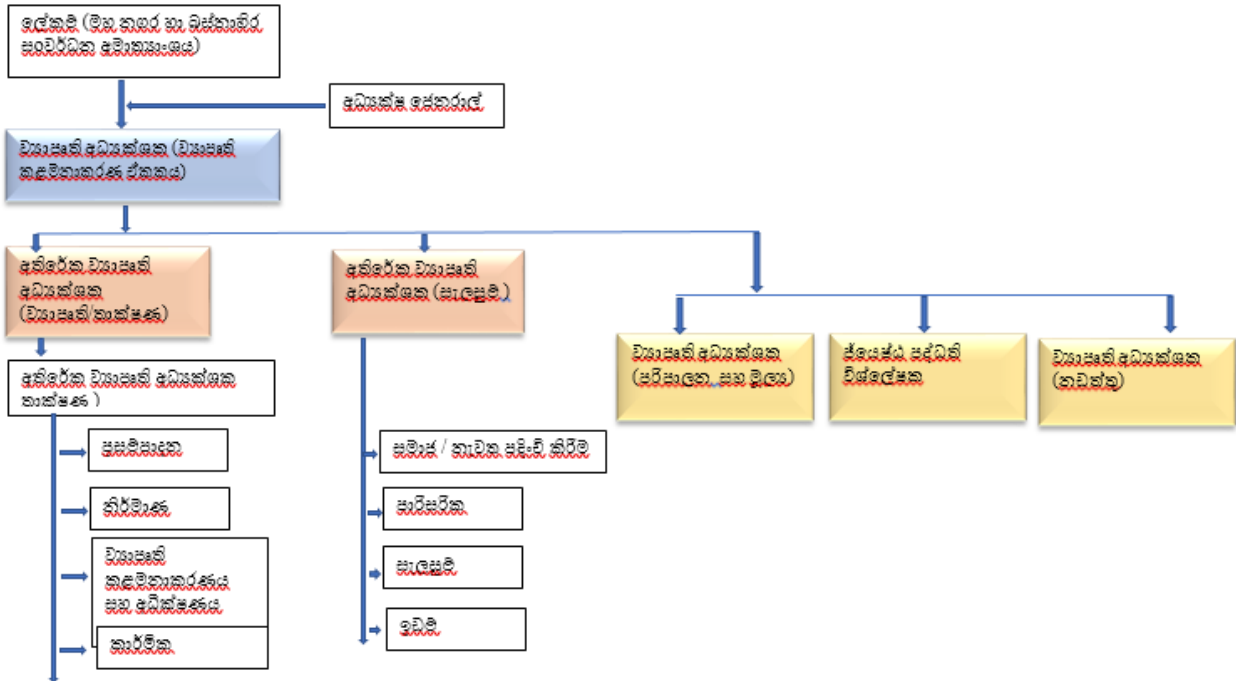
ආ) ආයතනික සැකැස්ම

78. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ ආයතනික සැකැස්ම පහත දැක්වේ. අතිරේක ව්‍යාපෘති අධ්යක්ෂ (සැලසුම්) යටතේ මෙම උප ව්‍යාපෘතියට අදාළ පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ කටයුතු බොහොමයක් සෘජුව සිදුවේ. වත්මන් සැකසුම යටතේ, උප ව්‍යාපෘති හා අදාළ සමාජ කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා හොඳින් ස්ථාපිත සමාජ කොට්ඨාසයක් ඇත. කෙසේ වෙතත්, අවශ්‍ය වන අධ්‍යයන සඳහා මෙම ඒකකයට මග පෙන්වීම සඳහා සමහර විශේෂඥයින් යෙදවිය හැකිය.

79. වර්තමානයේ පරිසර සංරචක වල අඩුවක් පවතී. දැනට 2 ක් හඳුනාගෙන ඇති අතර (පරිසර විශේෂඥයකු සහ නිලධාරියෙකු නොමතිකම). නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය මෙම කාර්යයන් සඳහා ප්‍රමාද නොවී සිටිය යුතුය. බඳවා ගැනීම් සඳහා ඔවුන් සමාන පරිසරයක් තුළ වැඩ කළ හොත් ඔවුන්ට ධාරිතාව ඉහල නැංවීමට හැකිය. වාර්තාකරණ හා අධීක්ෂණ කාර්යාලයන් සඳහා පාරිසරික කණ්ඩායම වගකිව යුතුය.

80. මෙහෙයුම් වගකීම් කාල සීමාව තුළ සහ ඉන් පසු (වසර 1 ක කාල සීමාව) යන ව්‍යාපෘති කාලය තුළ ව්‍යාපෘති අධ්යක්ෂ (නඩත්තු) යටතේ ඇති ගොඩනැගිලි කළමනාකරුට ද ප්‍රධාන කාර්යභාරයක් තිබිය යුතුය. අවශ්‍යතාවය ගැන ඔහු දැනුවත් කිරීමට සිදුවනු ඇත. ඉන්පසුව, නිවාස නඩත්තු කිරීම සඳහා කළමනාකරණ සංස්ථාවක් පිහිටුවනු ලබන අතර කොන්ඩමිනියම් කළමනාකරන අධිකාරියට භාර දෙනු ලැබේ.

යෝජිත සංවිධාන ව්‍යුහය - ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය

81. පාරිසරික ගැටළු සහ පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පාරිසරික කණ්ඩායම වගකිව යුතු වේ. පාරිසරික හා පාරිසරික බලපෑම් කොන්ත්‍රාත් ලේඛනවල ඇතුළත් කිරීම සඳහා පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකාරිත්වයේ ඉදිකිරීම් අංශය වගකීම දරනු ඇත. ඒ සඳහා අදාළ කොන්ත්‍රාත්කරුවන් ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සහ අවම කිරීමේ ක්‍රියායාවලියට අනුකූලව කටයුතු කරන බව ද එම කණ්ඩායම විසින් සහතික කරනු ඇත.

ඇ) නිරීක්ෂණ හා වාර්තාකරණය

82. පාරිසරික ආරක්ෂණ බලපෑම් සහ අවදානම් ප්‍රමාණවත් ලෙස විසඳනු ඇති බවට නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් සහතික කරනු ඇත. පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම හා නියාමනය නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ වගකීමයි. පරිසර කණ්ඩායම පහත පරිදි වේ:

- I. ආරක්ෂක, සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ, ප්‍රගතිය නිරීක්ෂණය කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටි ස්ථාපනය කර පවත්වාගෙන යාම.
- II. ආරක්ෂිත පියවරයන් සඳහා අනුකූලතා දැක්වීම සහ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලයන් කරා ඔවුන්ගේ ප්‍රගතිය තහවුරු කිරීම.
- III. නිරීක්ෂණ වාර්තා සැපයීම සඳහා නිරීක්ෂණ ප්‍රතිඵල ලේඛනගත කිරීම හා අග්‍ය නිවැරදි කිරීමේ සහ ආරක්ෂිත ක්‍රියා හඳුනාගැනීම. ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව සමග එකඟ වූ පරිදි ආරක්ෂණ පියවර පිළිබඳ අධීක්ෂණ වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීම.

83. පාරිසරික පිරික්සුම් අභ්‍යාස මගින් ජනනය කරන පාරිසරික දත්ත සහ තොරතුරු මත නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය අධීක්ෂණ කාර්යයන් සඳහා ප්‍රධාන පාරිසරික නිරීක්ෂණ දර්ශක හඳුනා ගනී. සමාලෝචන කටයුතු සඳහා අධීක්ෂණ වාර්තා ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවට යවනු ලැබේ.

IX. ආරක්ෂණ ලේඛන අනාවරණය කිරීම

I. නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩසටහන පරිසර හා සමාජ කළමනාකරණ සැලසුම් රාමුව මහජනතාව වෙත හෙළිදරව් කරන අතර සේන්සිරිපාය නගර සභාවේ නාගරික පුනරුත්ථාපන වැඩසටහන් කාර්යාලයේ ඔවුන්ගේ වෙබ් අඩවියේ මහජන සමාලෝචන සඳහා ලබා ගත හැක. වෙබ් අඩවිය ඔස්සේ 2018 ඔක්තෝබර් 02 වන දින සිට ලබා ගත හැක.

II. පාරිසරික හා සමාජ බලපෑම් ඇගයීම, පාරිසරික හා සමාජ ප්‍රතිපත්ති ඇතුළු විශේෂිත ආරක්ෂණ සැලසුම් ලේඛන සහ නිවැරදි ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කිරීම සම්බන්ධයෙන් වෙබ් අඩවියෙන් තොරතුරු අනාවරණය වේ. ව්‍යාපෘති සඳහා බලපෑමට ලක්වූ පුද්ගලයින්ට හා අනෙකුත් පාර්ශවකරුවන්ට පාරිසරික සහ සමාජ ආරක්ෂණ අධීක්ෂණ ව්‍යාපෘති විමර්ශනය සඳහා නාගරික පුනර්ජනනීය වැඩසටහන් කාර්යාලයෙන් පිටපත් ලබා දෙනු ලැබේ. ඊට අමතරව, එවැනි වාර්තා වල සාරාංශ අවශ්‍ය වූවහොත් සිංහල හෝ දෙමළ භාෂාවෙන් පරිවර්තනය කරනු ලැබේ.

X. ධාරිතා ගොඩනැංවීම සහ පුහුණුව

86. පාරිසරික සහ සමාජ කළමනාකරණ රාමුවෙහි අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම සඳහා පාරිසරික හා සමාජ ආරක්ෂණ ක්‍රියාවලිය සඳහා නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ වර්තමාන ධාරිතාව ප්‍රමාණවත් නොවේ. පාරිසරික ආරක්ෂණ වැනි ඇතැම් අංශ වහාම ශක්තිමත් කළ යුතු වන අතර විශේෂඥයෙකු විසින් නව බඳවා ගැනීම් සිදු කිරීමත් අවශ්‍ය පරිදි කටයුතු කිරීමත් අවශ්‍ය වේ. ඉදිකිරීම් කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී කොන්ත්‍රාත්කරුවන් සහ අධීක්ෂණ නිලධාරීන් විසින් ආරක්ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතා පිළිබඳ දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ද ධාරිතාව ගොඩනැංවීමේ වැඩසටහනේ කොටසක් ලෙස ඉලක්ක කරනු ලැබේ.

87. ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව අඛණ්ඩව ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පාරිසරික හා සමාජ අනුකූලතාවය නිරන්තරයෙන් ඇගයීමට ලක් කරනු ලබන අතර, උප ව්‍යාපෘති, පාරිසරික හා සමාජ ආරක්ෂණ ප්‍රමිතීන් අනුගමනය කිරීම, අනුකූලතාවය සුරක්ෂිත කිරීම සහ ආරක්ෂාකාරී ලෙස අනුකූල වීම අධීක්ෂණය කිරීම ඇතුළත් වේ.

XI. පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ සැලසුම් රාමුව යාවත්කාලීන කිරීම

88. නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් එහි වෙබ් අඩවියේ වර්තමාන පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ රාමුව පවත්වා ගෙන යන අතර ඒ පිළිබඳව අදහස් සහ යෝජනා සාදරයෙන් පිළිගනී. පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ රාමුව ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව විසින් නියම කර ඇති පරිදි අවශ්‍ය පරිදි යාවත්කාලීන කරනු

ලැබේ. ආරක්ෂණ මූලධර්ම සහ ක්‍රියාවලීන් උප ව්‍යාපෘති සඳහා යොදා ගැනීමෙන් හෝ රජයේ පාරිසරික ප්‍රතිපත්තියේ සහ නියාමන රාමුවෙහි සැලකිය යුතු වෙනස්කම් ක්ෂේත්‍ර අන්දැකීම් ඒකාබද්ධ කර හත හැකිය. ඒ සඳහා ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති සංශෝධනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැන නංවයි. පාරිසරික හා සමාජ කළමනාකරණ රාමුව සංශෝධනය කිරීම හා යාවත්කාලීන කිරීම නාගරික සංවර්ධන අධිකාරියේ වගකීම වනු ඇත. එය ආසියානු යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුව සමඟ එකඟතාවයකින් යුතුව සිදු කරනු ඇත.

උපග්‍රන්ථ

උපග්‍රන්ථ I: නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති රාමුවේ සාරාංශය
(නැවත පදිංචි කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති රාමු ලේඛනය වෙත යොමුවන්න)

උපග්‍රන්ථ II: අදාළ ජාතික රෙගුලාසි

- 1980 අංක 47 දරණ ජාතික පාරිසරික පනත (සහ 1988 සහ 2000 සංශෝධන)
<https://www.elaw.org/system/files/National+Environmental+Act+of+1980.pdf>
- 1981 අංක 57 දරණ වෙරළ සංරක්ෂණ පනත
<http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/sr15289.pdf>
- 1978 අංක 41 දරණ නාගරික සංවර්ධන අධිකාරී පනත
<http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/sr137884.pdf>
- 1973 අංක 10 දරණ සහාධිපත්‍ය කළමනාකරණ අධිකාරී පනත
<http://srilankalaw.lk/Volume-II/condominium-management-authority-law.html>
- නගර සහ ආඥා පනත - 1939 අංක 61 දරන නගර සහ ආඥාපනත, 1947 වර්ෂයේ 29 වන දින, 1979 අංක 18 දරන පනතින් සහ 1979 අංක 13 දරන පනත
http://www.commonlii.org/lk/legis/consol_act/mc576223.pdf
- 1968 අංක 15 දරණ ශ්‍රී ලංකා ඉඩම් ගොඩකිරීමේ සහ සංවර්ධන සහයෝගීතා පනත, 1982 අංක 52 දරන පනත අංක 2006 පනතේ අංක 35 දරන පනත
<http://srilankalaw.lk/Volume-VII/sri-lanka-land-reclamation-and-development-corporation-act.html>
- 1949 අංක 13 දරණ රජයේ ඉඩම් ආඥා පනත
<http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/sr114839.pdf>
- 1951 අංක 25 දරන පාංශු සංරක්ෂණ පනත
https://www.doa.gov.lk/images/act/soilact/sinhala_soil_conservation_act.pdf
- 1992 අංක 33 දරන පතල් හා ඛනිජ දේවභි පනත
<http://extwprlegs1.fao.org/docs/pdf/sr191267.pdf>
- 1983 අංක 49 දරන සත්ව සහ වෘක්ෂලතා ආරක්ෂක ආඥාපනත
<http://citizenslanka.org/wp-content/uploads/2016/02/Fauna-and-Flora-Protection-Amendment-Act-No-49-of-1993-S.pdf>
- 1974 අංක 2 දරන ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩල පනත
<http://www.pucsl.gov.lk/english/wp-content/themes/pucsl/pdfs/BoardAct1974No.2.pdf>
- 2007 අංක 11 දරණ මදුරු කීටයන් අභිජනනය වැළැක්වීම
<http://citizenslanka.org/acts/prevention-of-mosquito-breeding-act-no-11-of-2007/>
- ජාතික උරුම වන භූමි පනත (1988 අංක 3 දරන)
https://theredddesk.org/sites/default/files/national_heritage_wilderness_act.pdf
- වාරිමාර්ග ආඥාපනත

http://www.hrcsl.lk/PFF/Library_Domestic_Laws/Legislation_related_to_Environment/Irrigation%20Ordinance.pdf

- 1964 අංක 29 දරණ ජල සම්පත් මණ්ඩලය පනත 1999 අංක 43 දරන සංශෝධනය
http://www.commonlii.org/lk/legis/num_act/wrba42o1999358/s2.html
- 2009 අංක 38 දරන ජාතික වෘත්තීය සුරක්ෂිතතා සහ සෞඛ්‍ය ආයතනය පිළිබඳ ජාතික පනත
http://srilankalaw.lk/YearWisePdf/2009/NATIONAL_INSTITUTE_OF_OCCUPATIONAL_SAFETY_AND_HEALTH_ACT,_No._38_OF_2009.pdf
- 1998 අංක 50 දරන ජාතික ළමා ආරක්ෂක අධිකාරිය පනත
<http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/WEBTEXT/52618/65161/E98LKA01.htm>
- කාන්තා, තරුණ හා ළමාරක්ෂක පනත
<http://srilankalaw.lk/Volume-III/employment-of-women-young-persons-and-children-act.html>
- ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානයේ සම්මුතියේ 138 වන රැකියා සඳහා අවම වයස සහ C182
https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C138

උපග්‍රන්ථ III: වර්ගීකරණය කිරීමේ ආකෘති

(විස්තර සඳහා ඉංග්‍රීසි පිටපත වෙත යොමුවන්න)

උපග්‍රන්ථ IV: නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය යටතේ ආසියානු
යටිතල පහසුකම් ආයෝජන බැංකුවේ මූල්‍යාධාර මත
නාගරික පුනර්ජනනීය ව්‍යාපෘතිය සඳහා වන පාරිසරික සහ සමාජ
කළමනාකරණ සැලැස්ම.

(විස්තර සඳහා ඉංග්‍රීසි පිටපත වෙත යොමුවන්න)

උපග්‍රන්ථ V: පාරිසරික සහ සමාජ අක්‍රමිකතා ලැයිස්තුව

පහත දැක්වෙන දේ සම්බන්ධ වියාපෘති සඳහා බැංකුව විසින් මුදල් නොදෙනවා ඇත.

- I. බලෙන් ලබා ගන්නා ශ්‍රමය, හානිකර හෝ සුරාකන ආකාරයන් ලබාගන්නා ළමා ශ්‍රමය;
- II. ව්‍යාපෘතිය පිහිටා ඇති රටෙහි ජාතික නීති හෝ රෙගුලාසි යටතේ නීති විරෝධී ලෙස සලකනු ලබන ඕනෑම නිෂ්පාදනයක් හෝ ක්‍රියාකාරකමක් නිෂ්පාදනය කිරීම හෝ වෙළඳාම හෝ ජ්‍යායාන්තර සම්මුතීන් හා ගිවිසුම් හෝ ජ්‍යායාන්තර කල් ඉකුත් වීම හෝ තහනම් කිරීම සම්බන්ධයෙන්:
 - PCBs අඩංගු නිෂ්පාදන නිෂ්පාදනය කිරීම හෝ විකිණීම.
 - ජ්‍යායාන්තර අවස්තා සහ තහනම් වලට යටත්වන (පළිබෝධ සම්මුතිය, ස්ටොක්හෝම් සම්මුතිය) ඖෂධ, පළිබෝධනාශක / පැලෑටි නාශක හා වෙනත් අන්තරායකාරී නිෂ්පාදන නිෂ්පාදනය කිරීම.
 - ඕසෝන් ක්ෂය වීමේ ද්‍රව්‍ය නිෂ්පාදනය හෝ වෙළඳාම.
- III. අන්තරායකාරී වන සත්ත්ව හා වෘක්ෂලතා විශේෂවල ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය යටතේ නියාමනය කරන ලද වනජීවීන් වෙළඳාම හෝ නිෂ්පාදනය කිරීම හෝ වෙළඳාම කිරීම.
- IV. ජ්‍යායාන්තර නීතිය යටතේ තහනම් කරන ලද අපද්‍රව්‍ය හුවමාරු කිරීම් (බාසල් සම්මුතිය).
- V. අවි ආයුධ සහ යුධ උපකරණ නිෂ්පාදනය කිරීම හෝ වෙළඳාම කිරීම.
- VI. බියර් සහ වයින් හැර, මධ්‍යසාර සෑදූ පාන වර්ග නිෂ්පාදනය කිරීම හෝ වෙළඳාම කිරීම.
- VII. දුම්කොළ නිෂ්පාදනය කිරීම හෝ වෙළඳාම කිරීම
- VIII. සුදුව, කැසිනෝ සහ ඊට සමාන ව්‍යාපාර.
- IX. නීති විරෝධීත ඇස්බ්ලෝටෝස් තන්තු නිෂ්පාදනය, විකිණීම හෝ භාවිතය

උපග්රන්ථ VI: හැසිරීමේ කේතය
(ලංසු පත්‍රිකාවේ ඇතුළත් කළ යුතුය)

(විස්තර සඳහා ඉංග්‍රීසි පිටපත වෙත යොමුවන්න)